Мустақиллик, Тинчлик, Ҳамкорлик

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамасининг газетаси

21 АПРЕЛЬ, ЧОРШАНБА № 77 (582). 1993 йил.

Сотувда эркин нархда.

МАМЛАКАТИНГИЗ ИҚТИСОДИЁТИДАГИ ИСЛОҲОТЛАР БИЛАН ТАНИШГАЧ, ЎЗБЕКИСТОННИНГ ЯҚИН 10—15 ЙИЛ ИЧИДА ЖАҲОННИНГ ЭНГ РИВОЖЛАНГАН МАМЛАКАТЛАРИ ҚАТОРИГА ЧИҚИШИГА АМИН БЎЛДИМ.

Клаус ШВАБ, Умумжаҳон иқтисодий анжумани Президенти

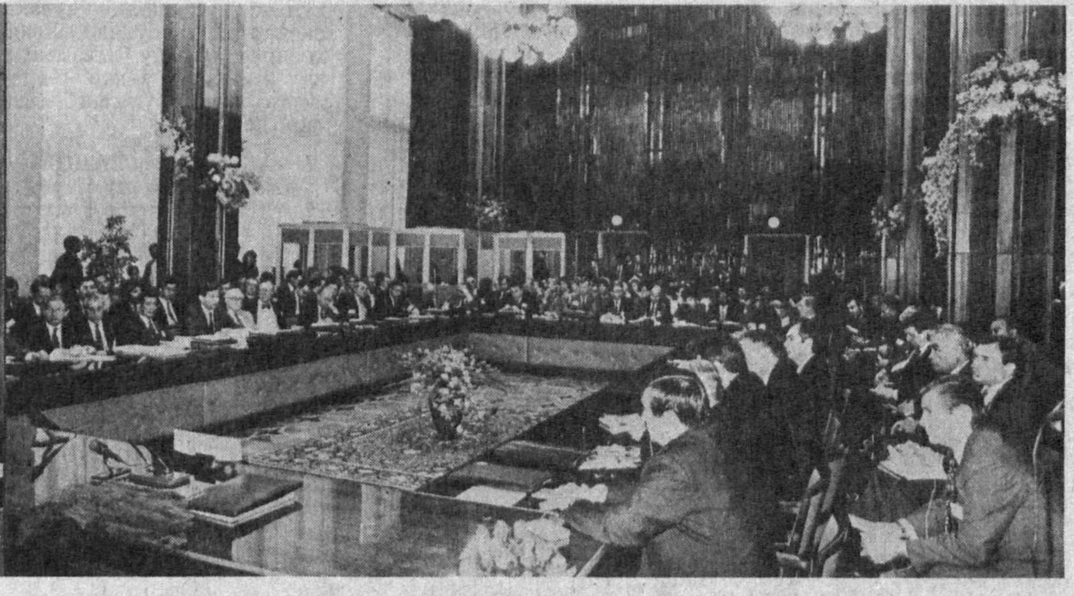

СУРАТЛАРДА: анжуман пайти.

А. НУРИДДИНОВ олган суратлар.

Умумжаҳон иқтисодий анжумани мажлиси

Умумжаҳон иқтисодий анжумани дунёнинг энг обрўли халқаро ташкилотларидан бири ҳисобланади. 1971 йилда тузилган бу ташкилот ўз сафига АҚШ, Швейцария, Туркия, Ҳиндистон, Бангладеш каби кўплаб мамлакатлардан йирик иқтисодчилар, банк-молия соҳаси билимдонлари, тажрибали олим ва мутахассисларни жамлаган. Эътиборли халқаро ташкилот дунё иқтисодиётининг муаммолари, тараққиёт истиқболлари хусусида қимматли маслаҳатлар беради. Айниқса, унинг ривожланиш йўлига ўтган мамлакатларнинг жаҳон бирлашув жараёнига кириши хусусида бераётган маслаҳатлари фойдалидир. Халқаро ташкилотнинг маслаҳатлари жаҳонга юз очаётган мустақил Ўзбекистонимиз учун ҳам ғоят қимматли экани табиий. Шу жиҳатдан олганда, анжуман мажлисининг Ўзбекистонда ўтказилиши айни муддао бўлди.

Жаҳоннинг энг йирик халқаро ташкилотлари ҳамда 30 та мамлакат миллий компаниялари, фирмалари ва банклари раҳбарлари ана шу мақсадда 20 апрель куни Тошкентга келдилар.

Тошкент тайёрагоҳида меҳмонларни Ўзбекистон Республикаси Бош вазири А. Муталов, республика ташқи ишлар вазири С. Сафоев, Тошкент шаҳар ҳокими А. Фозилбеков кутиб олди.

Шу куни Халқлар дўстлиги саройида анжуман мажлиси бўлиб ўтди.

Мажлисни умумжаҳон иқтисодий анжумани президенти Клаус Шваб очди ва Ўзбекистон билан яқиндан танишишга имконият яратилгани учун Ўзбекистон Президентига миннатдорчилик билдирди.

Шундан сўнг Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов йиғилганларга Ўзбекистоннинг ўз тараққиёт йўли, мамлакатимизда кечаётган иқтисодий, сиёсий ислоҳотлар, республика раҳбариятининг чет эл сармоясини иқтисодиётимизга жалб этиш ҳамда халқимизни ижтимоий ҳимоялаш, унинг тинч турмуш ва меҳнат шароитини таъминлаш йўлида амалга ошираётган ишлари хусусида сўзлаб берди.

Сўнгра мажлис қатнашчилари Президент Ислом Каримов иштирокида муҳокама этилаётган масалалар юзасидан мунозара юритдилар.

Ўзбекистон Республикаси Бош вазири А. Муталов ва Бош вазир ўринбосари Ў. Султонов анжуман иштирокчиларига мамлакатимизда хусусийлаштиришнинг амалга оширилиши, чет эл сармояларини жалб этишда иқтисодиётнинг етакчи тармоқлари, сармоялар жалб этиш омиллари ҳамда уни таъмин этувчи қонуний асослар ҳақида ахборот бердилар.

Тушдан сўнг анжуман қатнашчилари секцияларга бўлиниб, банк фаолияти ва молия, қишлоқ хўжалиги, телеалоқа тармоқлари, энергетика ва маъдан заҳиралари, енгил саноат муаммолари борасида фикрлашдилар.

— Мен Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов билан Давосда икки бор учрашиш шарафига муяссар бўлганман,— деди иқтисодий анжуман президенти ЎзА мухбири билан суҳбатда, — бу ерга келиб, мамлакатингиз иқтисодиётидаги ислоҳотлар билан яқиндан танишгач, Ўзбекистоннинг яқин 10 — 15 йил ичида жаҳоннинг энг ривожланган мамлакатлари қаторига чиқишига амин бўлдим. Келажакда Ўрта Осиёнинг маркази бўлиш Ўзбекистон зиммасига тушади. Шу сабабли биз Ўзбекистон билан амалий ҳамкорлик қилишдан манфаатдормиз. Мамлакатингизга чет эл сармояларини жалб этишда, янги қўшма корхоналар барпо этишда кўмаклашиш ниятидамиз.

Йирик мутахассис ва таниқли жамоат арбобидан бундай умидбахш сўзларни эшитиш қувончлидир.

Амалий мунозаралар, мусоҳаба ва фикрлашувлардан сўнг меҳмонлар Ўзбекистон пойтахтининг дилкушо жойларини томоша қилдилар, корхоналарда бўлиб, меҳнат аҳли билан учрашдилар.

Умумжаҳон иқтисодий анжумани иштирокчилари шу куни кечга яқин Урганч шаҳрига жўнаб кетишди.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИ РАЁСАТИНИНГ ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ЎН ИККИНЧИ СЕССИЯСИНИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати

қарор қилади:

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ўн иккинчи сессияси 1993 йил 6 майда Тошкент шаҳрида чақирилсин.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси

Ш. ЙЎЛДОШЕВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 20 апрель.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИ ЎН ИККИНЧИ СЕССИЯСИ МУҲОКАМАСИГА ҚУЙИДАГИ МАСАЛАЛАРНИ КИРИТИШ НАЗАРДА ТУТИЛАДИ:

1. «Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамаси тўғрисида»ги қонун лойиҳаси ҳақида.
2. «Ўзбекистон Республикасининг Конституциявий суди тўғрисида»ги қонун лойиҳаси ҳақида.
3. Ўзбекистон Республикаси билан Тожикистон Республикаси ўртасидаги дўстлик, ҳамжиҳатлик ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги шартномани ратификация қилиш ҳақида.
4. Ўзбекистон Республикаси билан Қирғизистон Республикаси ўртасидаги дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги шартномани ратификация қилиш ҳақида.
5. «Ер солиғи тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонуни лойиҳаси ҳақида.
6. «Суғурта тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонуни лойиҳаси ҳақида.
7. «Валютани тартибга солиш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонуни лойиҳаси ҳақида.
8. «Маҳаллий солиқлар ва йиғимлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонуни лойиҳаси ҳақида.
9. «Сув ва сувдан фойдаланиш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонуни лойиҳаси ҳақида.
10. «Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонуни лойиҳаси ҳақида.
11. «Ҳокимлар ва маҳаллий давлат ҳокимиятининг вакиллик органлари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонуни лойиҳаси ҳақида.
12. «Турар жой фондини хусусийлаштириш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонуни лойиҳаси ҳақида.
13. «Мулкчилик тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонунига қўшимчалар ва ўзгартишлар киритиш ҳақида»ги қонун лойиҳаси тўғрисида.
14. «Давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонунига қўшимчалар ва ўзгартишлар киритиш ҳақида»ги қонун лойиҳаси тўғрисида.
15. «Тадбиркорлик тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонунига қўшимчалар ва ўзгартишлар киритиш ҳақида»ги қонун лойиҳаси тўғрисида.
16. «Банклар ва банк фаолияти тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонунига қўшимчалар ва ўзгартишлар киритиш ҳақида»ги қонун лойиҳаси тўғрисида.
17. «Ер тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонунига қўшимчалар ва ўзгартишлар киритиш ҳақида»ги қонун лойиҳаси тўғрисида.
18. «Маҳсулот белгилари ва хизмат кўрсатиш белгилари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонуни лойиҳаси ҳақида.
19. «Ўзбекистон Республикасидаги корхоналар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонунига қўшимчалар ва ўзгартишлар киритиш ҳақида»ги қонун лойиҳаси тўғрисида.
20. Ўзбекистон Республикаси ҳаво кодекси лойиҳаси тўғрисида.
21. Халқаро фуқаро авиацияси тўғрисидаги конвенцияга доир тузатишларни ратификация қилиш ҳақида.
22. «Умумфойдаланишдаги ҳаво, темир йўл, ички сув ва автомобиль транспорти йўловчиларининг давлат мажбурий шахсий суғуртаси тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонуни лойиҳаси ҳақида.
23. «Жамиятни ахборотлаштириш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонуни лойиҳаси ҳақида.
24. «Алоҳида муҳофаза қилинадиган табиий ҳудудлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонуни лойиҳаси ҳақида.
25. Ўзбекистон Республикасининг «Соғлом авлод учун» орденини таъсис этиш тўғрисида.
26. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонларини тасдиқлаш тўғрисида.
27. Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсатининг қарорларини тасдиқлаш тўғрисида.
28. Ўзбекистон Республикасининг давлатлар ҳамда ажнабий шахслар ўртасидаги инвестицияга доир низоларни ҳал этиш тартиби тўғрисидаги конвенцияга қўшилиши ҳақида.
29. Айрим қонун ҳужжатларига қўшимчалар ва ўзгартишлар киритиш тўғрисида.

ТУРКИЯГА ДЕЛЕГАЦИЯ ЖЎНАБ КЕТДИ

Кеча Тошкентдан Анқарага Туркия Республикаси Президенти Турғут Ўзолнинг дафн маросимига қатнашиш учун Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раиси Ш. Йўлдошев бошчилигида Ўзбекистон Республикаси делегацияси жўнаб кетди. Делегация таркиби Олий Кенгаш Қўмиталари раислари академик П. Ҳабибуллаев, Ўзбекистон халқ шоири Э. Воҳидов ва Ўзбекистон ташқи ишлар вазирининг биринчи ўринбосари Ф. Тешабоевдан иборат.

Делегацияни кузатиб қолганлар орасида Туркия Республикасининг Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси Вулқон Чўтур ҳам бор эди.

ЎЗБЕКИСТОН—ВЕНГРИЯ: АМАЛИЙ ҲАМКОРЛИК

Ўзбекистонга Венгриядан мўътабар делегация амалий ташриф буюрди. Унга Венгрия Ташқи ишлар вазирлигининг давлат котиби А. Келемен бошчилик қилмоқда. Сафардан кузатилган мақсад иккала давлат ўртасида сиёсий, иқтисодий, маданий алоқаларни йўлга қўйишдан иборат.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқа вазирлигининг ташаббусига мувофиқ Тошкентда савдо-саноат доираларининг намояндалари билан давра суҳбати уюштирилди. Учрашувни ташқи иқтисодий алоқа вазирининг ўринбосари М. Р. Рустамбеков очди.

Рўй-рост ва қизғин гурунг бўлди. Ўзбекистоннинг Венгрия билан товар обороти бултур 60 миллион сўмни ташкил этган бўлиб, у тобора ортиб бормоқда. Бу йил ўзаро таъминланган шартномаларга мувофиқ Венгриядан республикамизга минглаб тонна дон, дори-дармон, болалар овқати ва кўпгина бошқа маҳсулотлар етказиб берилади.

Сўнгра секцияларда ҳамкорлар ўртасида аниқ-равшан масалалар ҳусусида гап борди. У ерда савдо, банк, қишлоқ хўжалиги, саноат муассасаларининг масъул вакиллари учрашдилар.

●

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамасида Ўзбекистон билан Венгрия ҳукумат делегациялари ўртасида музокаралар бўлиб ўтди. Томонлар ўзаро фойдали ҳамкорликни янада ривожлантириш юзасидан фикрлашдилар. Иқтисодий алоқаларни кенгайтириш учун бож солиқларини тартибга солиш, сармояларни ўзаро ҳимоялаш, банклар ишини мувофиқлаштириш зарурлиги алоҳида қайд этилди.

Музокараларда Ўзбекистон томонидан Бош вазир ўринбосари Ўткир Султонов, вазирликлар, савдо-саноат доиралари вакиллари, Венгрия томонидан Давлат котиби Андраш Келемен, бошқа расмий кишилар қатнашди.

●

19 апрель куни делегация аъзолари Ўзбекистон Ташқи ишлар вазирлигида қабул қилинди. Бўлиб ўтган дўстона ва самимий суҳбат чоғида республика ташқи ишлар вазирининг биринчи ўринбосари Ф. Тешабоев меҳмонларга Ўзбекистон мустақилликка эришганидан буён ўтган вақт ичида иқтисодий ва ижтимоий соҳаларда рўй бераётган муҳим ўзгаришлар, ўлканинг табиий бойликлари, унинг иқтисодий қудрати ҳақида, Президент Ислом Каримов бошчилигида олиб борилаётган ички ва ташқи сиёсат йўналишлари тўғрисида, республикамизнинг жаҳон ҳамжамиятида тутган ўрни ҳақида сўзлаб берди.

(ЎзА).

ОРОЛНИ ҚУТҚАРИШ ХАЛҚАРО ЖАМҒАРМАСИНИНГ ЙИҒИЛИШИ

19 апрель куни Олмаота шаҳрида Қозоғистон Республикаси Президенти, Оролни қутқариш халқаро жамғармаси Президенти Нурсултон Назарбоев раислигида жамғарма бошқарувининг биринчи мажлиси бўлиб ўтди. Мажлис ишида Марказий Осиё Ҳамдўстлиги давлатларининг вакиллари иштирок этишди.

Бошқарув Оролни қутқариш халқаро жамғармасининг ижроия дирекцияси ҳақидаги қоидани тасдиқлаш ва ижроия дирекция девони бошқарувининг штатлар тузилиши ҳақида қарор қабул қилди. Мажлисда жамғарманинг тафтиш комиссияси тузилди ва жамғарманинг ижро этувчи директори ва унинг ўринбосари тайинланди.

ЎЗБЕКИСТОН Ватаним маним

«ХАЛҚ СЎЗИ» МУХБИРЛАРИ ВА ЎЗБЕКИСТОН МИЛЛИЙ АХБОРОТ АГЕНТЛИГИ ХАБАРЛАРИДАН

СУРАТЛАРДА ҚИЗИЛҚУМ ҲАЁТИ

НАВОИЙ. «Фарҳод» маданият саройида инженер-геолог В. Шляхтин олган суратлар кўргазмаси очилди.

НАМОЙИШ этилаётган суратларнинг аксарияти Қизилқум тарихидан ҳикоя қилади. Томошабинлар Навоий Учқудуқ, Зарафшон, Нуробод шаҳарларининг бугунги ҳаёти ҳақида ҳам тасаввурга эга бўладилар.

ОВОРАГАРЧИЛИК БАРҲАМ ТОПСА АЖАБМАС

СИРДАРЁ Темир йўл вагонлари ғилдиракларини таъмирлайдиган корхона қурилиши ниҳоясига етиш арафасида.

ИЛГАРИ бундай юмуш Марказий Осиё магистралининг саноқли деполарида бажариларди. Ҳозирги иқтисодий оғир шароитда ғилдиракларни ўзга заводда таъмирлатиш учун сарфланадиган ортиқча ҳаражатлар, оворагарчиликлар ҳамманинг жонига тегди. Шу боис станцияда депо тикланди.

«МЕҲР»НИНГ ТАФТИ

Самарқанд вилоятининг Оқтош шаҳрида уч минг нафар нафақачи яшайди. Нафақа пули дастлаб вилоят, туман алоқа бўлими, ундан кейин эса ижтимоий таъминот бўлими орқали уларнинг қўлига келиб теккунича анча вақт ўтарди. Бунинг устига нафақанинг 5 фоизи ана шу хизмат учун олиб қолинар эди.

Оқтош шаҳар ижтимоий таъминот бўлимига қарашли «Меҳр» кичик корхонаси бу ишни зиммага олгандан кейин аҳвол ўзгарди. Ҳозир корхонанинг ўн бир нафар хизматчиси ойнинг бошларидаёқ нафақаларни эгаларига элтиб беряпти. Хизмат ҳақи ҳам унча кўп эмас: атиги 2,5 фоиз. Корхона хизматчилари кейинги уч ой давомида шу йўл билан тушган пулнинг юз минг сўмини шаҳардаги «Ғамхўрлик» жамғармасига ўтказди. Бунинг натижасида ўн бир нафар якка-ёлғиз бева-бечорага ҳар куни бепул тушлик бериладиган бўлди.

УРУҒ ЎЗИМИЗДАН ЧИҚАДИ

ТОШКЕНТ. Келгуси йилдан бошлаб республикамиз ташқаридан картошка уруғи сотиб олишни тўхтатади.

ЎЗБЕКИСТОН Қишлоқ хўжалик вазирлигидан маълум қилишларича, бу йил республика ҳукумати Голландиядан 45 минг тонна сархил уруғлик ва уни етиштириш технологиясини харид қилиш ниятида 15,5 миллион доллар ҳамда 56 минг тонна пахта толаси ажратди. Шу йил минг гектар майдонга ана шу уруғдан экиш мўлжалланди.

ХЎЖАЛИК МУЛКИГА АЙЛАНДИ

АНГОР. Район марказидаги умумий овқатланиш корхонасига қарашли «Ойбарчин» ошхонаси ёнидаги чойхона билан бирга «Мустақиллик» жамоа хўжалигининг мулки бўлиб қолди.

КАТТА анҳор ёқасида шарқона усулда қурилган «Ойбарчин»ни хўжалик сотиб олди. Ошхонага керакли маҳсулотлар хўжаликнинг ўзида етиштирилади. Шу ниятда колхоз пазандаларга ер ажратиб бермоқчи.

ЎЗ ТИЛИМИЗДА АТАМАСИ БОР

ТЕРМИЗ. Жисмоний тарбия ва спорт соҳасида қўлланадиган ўзбекча атамаларга бағишланган илмий-амалий кенгаш бўлиб ўтди.

ТЕРМИЗ давлат дорилфунуни билан Тошкент жисмоний тарбия институти олимлари атамалар тарихимиз ва маънавиятимиз кўзгуси эканлигини айтишди. Ҳозир бу соҳада ҳам она тилимизга эътибор кучаётганлиги таъкидланди.

«МАДАТ» ХАЛҚҚА КЎМАККА КЕЛДИ

ЁЗЁВОН. Охунбобоев номли жамоа хўжалигида иш бошлаган «Мадат» кичик корхонасида турли ширинликлар тайёрланаяпти.

ҲАР куни 100-150 кило маҳсулот корхона дўконидан халққа сотилаяпти.

ҚАЛБЛАРНИ РОМ ЭТГАН ОҲАНГЛАР

АНДИЖОН. Ўзбек халқ чолғу асбоблари ва баяи ижрочиларининг XII республика танлови якунланди.

САККИЗ кун давом этган бу кўрикда Ўзбекистондаги ўрта махсус санъат билим юртларидан 71 та талаба маҳоратини намойиш этди. Тошкентлик найчи Я. Даветова, сурнайчи К. Мўминов, Бухоро вилоятидан рубобчи Л. Аҳроров, баянчи Р. Ягудаева, гулистонлик чангчи Н. Иброҳимова, фарғоналик дуторчи Г. Ғофуровалар кўрик-танлов ғолиблари бўлишди.

«Элни сийлаганни эл сийлайди» мақоласини ўқиб

Мамлакатимиз Президенти Ислом Каримовнинг халқ депутатлари Жиззах вилоят кенгашининг шу йил 3 апрель куни бўлиб ўтган навбатдан ташқари сессиясида сўзлаган нутқини «Халқ сўзи» газетасида ўқиб чиқдим.

Аввало, айтиш керакки, Президентимиз Жиззах вилоятида вужудга келган ижтимоий-иқтисодий вазиятга ҳаққоний баҳо берган. Гуруҳбозлик, ошна-оғайнигарчилик ва бошқа иллатлар илдиз отганлиги оддий фуқаролар турмушига таъсир этмасдан қолмади. Кишилар янги вазифаларнинг ҳал этилишига секинлик билан киришилаётганидан, айрим муаммолар ечилмасдан қолаётганидан ҳақли равишда норози бўла бошладилар. «Сен — зоминликсан», «Сен — форишликсан» ёки «Сен — жиззахликсан» каби бўлмағур тарафкашликлар авж олгани ижобий силжишлар йўлига ғов бўлди.

Ачинарлиси, вилоятимизда кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйиш ишига адолатли ёндашилмаётган эди. Билимли, ҳалол ва матонатли ёш кадрларимиз кўпчиликни ташкил этади. Аммо уларнинг асосий қисми ҳамон эътиборга олингани йўқ. Вилоятимизнинг янги ҳокими А. Тошкенбоев бу масалага жиддий эътибор беради, деган умиддамиз.

Президентимиз фикрларига тўлиқ қўшилган ҳолда шуни алоҳида таъкидламоқчиман: биз бугун мустақил давлатимиз — Ўзбекистон келажаги учун қайғурмоғимиз, бир жон, бир тан бўлиб, она диёр истиқболи йўлида куч-ғайрат сарфламоғимиз керак. Ватан тақдирини, халқ бахтини ўйлаган раҳбар одам танламайди, миллат айирмайди, элни иззат қилади. Халқ қўйнини пуч ёнғоққа тўлдирмоқчи бўлган раҳбар борки, юртга йўлбошчи бўла олмайди. Эндиликда бундай нопок тўраларга нисбатан муросасиз бўлмоғимиз, юзимиз ёруғлиги учун куйинмоғимиз лозим.

Ҳ. ХУДОЙҚУЛОВ,
халқ депутатлари Ўсмат посёлкаси кенгаши ижроия қўмитасининг раиси.
Бахмал тумани.

* * *

Вилоятимизда ижтимоий-сиёсий ҳаётда, ички ишлар бўлими, савдо соҳасида камчиликлар борлиги, гуруҳбозликнинг кучайгани ҳеч кимга сир эмас эди. Бу камчиликларнинг Президентимиз томонидан очиқ-ойдин очиб ташланиши, ишни яхшилаш учун тегишли чоралар белгиланиши халқни ғоят қувонтирмоқда.

Президентимизнинг оддий кишилар, меҳнаткаш халқ турмушини яхшилаш тўғрисидаги ғамхўрликларини сезиб турибмиз. Президент фармони билан иш ҳақи ва нафақа миқдорларининг оширилиши, энг зарур озиқ-овқатлар нархи фақат бизнинг республикамиздагина паст экани, чорва маҳсулотларини эркин нархда сотишга рухсат этилгани оддий инсонларнинг яхши яшаши тўғрисидаги ғамхўрликдир. Келишмовчилик, гуруҳбозлик, адоват сақлаш—ёмон иллат. Президентимиз буни тўғри таъкидлади.

Республикамизда ижтимоий-сиёсий вазият барқарорлиги бахт-иқболимиздир. Илоҳим, ҳамиша шундай бўлсин!

Е. МУСТАФОЕВ,
Фориш тумани бош ветеринария врачи, республикада хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалик ходими.

* * *

Президентимиз ташаббусларидан сўнг бизнинг туманда ҳам иқтисодий ва уюшган жиноятчиликка қарши кенг кўламли кураш бошлаб юборилди. Савдо соҳасида қинғирликларга йўл қўйган раҳбар шахслар вазифаларидан бўшатилди. Халқ мулкига кўз олайтирган бир тўда ўғрилар қўлга олиниб, устларидан жиноий иш қўзғатилди. Туман ҳокимлиги жиноятчиликка қарши курашни кучайтириш юзасидан тегишли тадбирларни ишлаб чиқди ва изчил амалга оширмоқда. Туманимиз аҳолиси бу борада амалга оширилаётган ишларни қизғин қўллаб-қувватламоқда.

Президентимизнинг вилоятимизда бўлиб, нутқларида айтган сўзлари, даъватлари ҳаммамизни мустақил Ўзбекистонимизнинг чинакам истиқлоли ва истиқболи йўлида, республикани ижтимоий-иқтисодий юксалтира боришда ҳамжиҳат бўлиб ишлашга ундайди.

Р. ВОҲИДОВА,
Зомин тумани ҳокимлиги хотин-қизлар қўмитасининг раиси.

• Мухбиримиз муаммо қўяди

ЧАЙҚОВДАГИ ДОРИЛАР

Бугун тансиқ моллар қаторига дори-дармонлар ҳам қўшилди. Чайқов бозорида олибсотар йигитлар, олғир опалар бир сўмлик дориларни юз сўмдан сотишаяпти. Энг ноёб дори-дармонлар, тиббиёт игналари, қон қуйиш воситаларини фақат бозор ва воситачи дўконлардан топиш мумкин.

Қашқадарё вилояти «Фармация» ишлаб чиқариш бирлашмаси бошқарувчиси Исмат Абдураҳмоновнинг таъкидлашича, 1991 йилгача келтирилган дори-дармонларнинг 60 фоизидан ортиғи собиқ СССР ҳудудида жойлашган фармацевтика корхоналаридан, қолгани эса Германия, Югославия, Румыния каби чет мамлакатлардан олинарди. Ўтган йили эса фақат 100 минг сўмлик, яъни жами келтирилган маҳсулотнинг бир фоизга яқини хориждан олинибди, холос. Кейинги бир йил ичида дори-дармонлар нархи қарийб 6 марта кўтарилди. Айримларининг баҳоси эса 400 фоизгача ошди. Натижада талабнинг 40 фоизини қоплайдиган даражада дори-дармонлар олинмоқда.

Ана шундай шароитда Қарши шаҳридаги дорихоналардан бирининг мудири, кўп йиллар шу соҳада хизмат қилиб, меҳнати сингган доришунос Эргаш Шукруллаев дори-дармон билан чайқовчилик қилишга тезда барҳам бериш кераклигини таъкидлайди. Чунки бу инсон ҳаёти билан чайқовчилик қилишдан бошқа нарса эмас. Айрим ноёб дорилар борки, ҳатто ёруғликка чиқарилиши билан унинг таркиби ўзгаради, истеъмолга яроқсиз ҳолга келади. Дорихоналарда бундай дармонларни сақлашда ана шу жиҳатларига тўла риоя этилади. Бунинг учун имкониятлар етарли. Чайқовчи буларни қайдан билсин?

Хўш, чайқовчилар дори-дармонларни қаердан олишмоқда? Наҳотки, уларни чет элларга сафарга чиқаётган тижоратчилар таъминлаб туришган бўлишса? Асло. Дорихоналар, касалхоналар учун ажратилаётган дориларнинг бир қисми тижорат дўконларига, чайқовчиларнинг қўлига келиб тушаяпти. Далил керакми? Марҳамат. Кейинги кунларда бозорларда дорифурушлик қилиб турган бир неча чайқовчи қўлга тушди. Чироқчи шаҳрида яшовчи Ш. исмли кимсанинг уйидан қарийб 90 минг сўмлик ноёб дорилар топилди.

— Биз аҳолини дори-дармонлар билан таъминлашнинг энг қулай ва мақбул усулларини ишлаб чиқмоқдамиз, — дейди И. Абдураҳмонов. — Ҳар бир мижоз ўзига зарур бўлган дори-дармонларни давлат дорихоналари орқали харид қилишига эришиши керак...

Аммо фақатгина «Фармация» ишлаб чиқариш бирлашмаси раҳбарлари тузаётган режалар, киритаётган таклифларнинг ўзигина кифоя эмас. Бу ўринда ҳукумат миқёсидаги тадбирларни амалга ошириш зарур. Балки, жаҳон Соғлиқни сақлаш ташкилоти (ВОЗ) мутахассислари хулосага келганларидек, минг номдаги эмас, 500 номдаги энг муҳим дори-дармонлар рўйхатини тузиб чиқиб, ана шу дориларга буюртма бериш, биринчи даражали деб ҳисобланганларини жумҳуриятимизнинг ўзида ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш тадбирларини белгиламоқ керакдир. Ана шу 500 номдаги, биринчи навбатда инсон саломатлиги учун зарур бўладиган дори-дармонлар нархини ҳам барча қатламдаги кишиларнинг қўли етадиган даражада белгилаш керак.

Кези келганда шуни ҳам айтиш керакки, Болтиқбўйи республикалари ва Украинада барча турдаги дори-дармонлар қатъий равишда дўхтирларнинг тавсияси (рецепти) асосида берилиши белгилаб қўйилган. Бизда ҳам ана шу тартибни йўлга қўйиш, назоратни кучайтириш йўли билан бу соҳадаги нуқсонларга барҳам бериш вақти келган. Қашқадарё вилояти ҳудудида мингдан зиёд доривор ўсимликлар, гиёҳлар ўсади. Нега ҳеч бўлмаганда булардан 200 номда дорилар тайёрлаш мумкин эмас?

Келажакда ўзимизда дори-дармонлар тайёрлаш йўлга қўйилишига ҳеч шубҳамиз йўқ. Бунинг учун вақт ва кўплаб малакали мутахассислар зарур бўлади. Лекин ҳозирча ана шу муаммолар ҳал этилгунга қадар одамларга касал бўлманг, яхшилар, деймиз.

Пўлат ГАДОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Битта қўй — барака, учта қўй — хазина, дейишади. Буни қалбдан тушунган Нурота туманидаги «Қизилча» давлат хўжалиги наслчилик заводининг чўпони Бегали Мелиқулов отардаги 652 бош совлиқнинг ҳар 100 бошидан 110 тадан қўзи олишни, 395 та қўзини эса боқишга қолдиришни мўлжалламоқда.

СУРАТДА: илғор чўпон Бегали Мелиқулов.

Е. БОТИР олган сурат.

• Мустақил юрт фидойилари

ЖЎРАҚУЛ АКАНИНГ ҚИШЛОҒИ

Ҳар йили баҳор келиб, ёғин-сочинли кунлар яқинлашаверса, бундан роса беш йил муқаддам Сирдарё вилоятининг энг қолоқ хўжаликларидан бирида бўлиб ўтган суҳбат ёдимга тушаверади. Ўшанда таҳририят топшириғига биноан чорвачиликнинг аҳволи ҳақида мақола ёзиш ниятида бу ерга сафарга чиққандим.

Кўкламнинг илк ойи ҳар доимгидай серёғин эди. Далаларда иш тўхтаган, кўчалар ҳам серқатнов эмас.

Райком инструктори ҳамроҳлигида Оқолтин туманидаги Абдалин номли совхозга етиб келганимда, аллақачон қоронғу тушиб қолганди. Идорадан кўра кўпроқ сабзавот омборини эслатувчи бинога киришим билан димоғимга гуп этиб зах ҳиди урилди. Чап томондаги эшиклардан бирининг тирқишидан хира ёруғлик тушиб турар, рўпарадаги «қабулхона» деб ёзилган бошқа эшик эса ёпиқ эди. «Ҳар ҳолда одам бор экан-ку», деб унинг қабзасини тортиб кўрдим. Очиқ экан. Ичкарида қошлари қалин, жингалак соч бир йигит газета ўқиб ўтирарди. Ўзимни таништирдим.

— Мен шу хўжаликнинг партком секретари Норбой Жайнақов бўламан, — деди у ташрифимдан ажабланганини яширмай. — Кеч кирганда бизнинг овлоқ идорани қандай қилиб топиб келдингиз?

— Райком вакили машинада ташлаб кетди...

— Тушунарли, улар мухбирларни кўпроқ илғор хўжаликларга олиб боришади. Сиз эса...

— Бу ерга юборишларини ўзим илтимос қилдим.

Секретарнинг чиройи очилгандай бўлди.

— Хайрият, биз бечораларнинг ҳолидан хабар оладиганлар ҳам топиларкан. Лекин бир шартимиз бор: агар ёзадиган бўлсангиз, фақат ҳақиқатни қаламга олинг. Нега мушкул аҳволга тушиб қолганлигимиз сабабларини очиб ташланг.

Орадан бир фурсат ўтгач, хонага икки киши: бош ҳосилот ва бош иқтисодчи кириб келишди. Шу кеча ҳаммамиз тонггача Норбой Жайнақовнинг (у ҳозир ХДП район кенгашининг котиби) уйида суҳбат қурдик. Бош иқтисодчи талай ҳужжатлар, иқтисодий далиллар асосида хўжаликни қолоқликдан олиб чиқишнинг йўлларини таҳлил қилиб берди.

— Ҳаммаси аён экан, унда нега яна шу дастур асосида иш юритмайсизлар?

— Гап шундаки, биздан бу ҳақда ҳеч ким сўрамайди, — деди хонадон соҳиби хунобi ошиб. — Директоримиз Жўрақул ака ҳозир дам олишда. Агар у киши бўлганларида, биз билмаган талай фикр-мулоҳазаларни ҳам ўртага ташларди. Жўрақул ака чўлнинг баланд-пастини яхши тушунади. Қўшни хўжаликда илғор бўлимнинг бошқарувчиси сифатида эл оғзига тушганди. Белни маҳкам боғлаб бу ерга келди-ю, шашти пасайиб қолди...

Эртаси куни суҳбатдошларимга хўжалик муаммоларини ўрганиш учун алоҳида келишга ваъда бериб, Тошкентга қайтдим. Чорвачилик ҳақидаги мақоламда эса Абдалин номли хўжаликдаги мавжуд аҳволни батафсил таҳлил этмасамда, қолоқликнинг сабабларини таъкидлаб ўтдим. Лекин, тўғриси, ёзганларим ўзимга ёқмади. Шу боис муаммоли материал ёзиш ниятида ўша йили ёзнинг ўрталарида яна хўжаликка отландим.

— Сиз ҳақингизда партқомимиз гапириб берганди, келганингиз жуда соз бўпти, — деди директор қўлимни деҳқончасига қисиб сўрашаркан. — Энди бир-икки кун меҳмон бўлиб, хўжалигимизни бафуржа ўрганиб кетинг.

— Асли мақсад ҳам шу.

— Жуда соз. Унда ишни Учтомдан бошлай қолайлик.

Учтом деган манзилни талабалик йилларимдан яхши биламан. Тошкентдан турнақатор автобусларда келган ҳашарчиларни шу ердан турли хўжаликларга тарқатишарди. Лекин баландликдаги бу баҳаво жойнинг хўжаликка нима алоқаси бор экан? Эски «Газик»да бораркаnmиз, ҳамроҳимга шу саволни бермоқчи бўлдим-у, дарров шаштимдан қайтдим. Ҳар ҳолда у бекорга бу ёққа бошлаб келмаётган бўлса керак...

Ёз кезлари Учтом ниҳоятда хушҳаво ва кўркам бўлади. Сабаби, биринчидан, Мирзачўлнинг тенг ярмига оби ҳаёт элтувчи Саркисов номли канал айни шу ерда ўзанларга бўлинади. Иккинчидан, дов-дарахтлар сероб. Қирғоқ бўйидаги мажнунтоллар соясида бирпас ором олсангиз, бутун ғуборингиз тарқаб кетади. Гўё чўлда эмас, Боғи эрамдагидек сезасиз ўзингизни.

Шундай жаннатмаконда иккаламиз бироз салқинлаб ўтиргандик, кутилмаганда Жўрақул ака ўрнидан даст туриб кетди. Келган томонимизга тикила-тикила:

— Қаранг, хўжалигимиз ҳудудининг деярли ярми бу ердан кафтдек кўринади, — деди сўнгра. — Бизда ҳам шундай канал, тўғрироғи, зовур бор. Унга ўша атрофдаги барча хўжаликларнинг оқова сувлари қуйилади. Суғориш мавсумида зовурдаги сув сатҳи кўтарилиб, бизнинг ерларимиз билан баравbooарлашиб қолади.

Жўрақул ака «Тушунаяпсизми?» дегандай менга маъноли қараб қўйди-да, сўзида давом этди:

— Шу жумладан, совхозимизнинг ташландиқ сувлари ҳам ана шу каналга тушиши керак. Лекин у қандай қилиб баландликка кўтарила олади? Натижада айни ҳаво исиб, экин ривож оладиган паллада заминимиз остида катта ҳалқоб пайдо бўлади. Тепадан қуёш қиздирган сари қора шўр юқорига қараб кўтарилаверади. Тамом, вассалом. Бутун меҳнат бир пул, деяверинг...

— Ерлар шўрлаб кетишининг асосий сабаби шунда, демоқчисиз-да?

— Ҳа! Бу — масаланинг бир томони. Иккинчидан, хўжалигимиз ўз вақтида ернинг мелиоратив ҳолати ҳисобга олинмай ташкил этилган. Аслида бош лойиҳа бўйича бу ерда ҳеч қандай хўжалик бўлмаслиги керак эди. Майли... ўтган ишга салавот. Ҳеч бўлмаса, энди заминга ишлов берайликда. Лозим бўлса, янгидан ер ости қувурлари ўрнатайлик. Оқова сувлар йўлини созлайлик!

Шу ҳолатда Жўрақул ака катта йиғинда жўшиб сўзлаётган нотиқни эслатарди. Охири сабрим чидамай, кулиб юбордим.

— Ахир, шунақа дардингиз бор экан, катталарга айтсангиз бўлмайдими?

— Гапирганман, ука. Гапирганда ҳам жуда кифтини келтириб айтганман. Биласизми, сиз айтган катталар касалнинг қаердалигини яхши тушунишади. Аммо баъзан ўзларини билмаганга олишади. Режани бажар, деб тураверишади. Уни уддалаш мумкин эмаслиги кундек равшан бўлса-да, йилига юкни оз-оздан ошириб ҳам қўйишади.

Мен сизга айтсам, «Эшаги бир танга, улови минг танга» деган гап худди бизнинг хўжалигимизга аталгандай. Ерни шудгорлашдан тортиб, чигитни ғўзаю пахтага айлантиргунча давлатнинг ҳазилакам маблағи кетадими? Олинган ҳосил эса чиқимнинг ярмини ҳам қопламайди. Ишчи кучининг етишмаслиги боиси ҳам шундан. Баҳорда астойдил ишламоқчи бўлиб келган Алпомиш келбат йигитлар ёзга бориб тўнни елкага ташлайдилар-у, бошқа жойни излаб кетишади. Чунки бу пайтга келиб кузда қўлларига ҳемири тегмаслиги аниқ бўлиб қолади-да.

— Вазиятдан чиқишнинг йўли борми?

— Аввало, экин майдонларини кескин камайтириш керак. Энг яхши ерларга пахта, бундайроқ пайкалларга қора экин экиш лозим. Қолган қисми эса мелиоратив ҳолатини яхшилаш учун режадан чиқариб ташланиши шарт.

— Ҳозир бу мақсад учун қанча ер ажратилган?

— Бор-йўғи юз гектар. Лекин ана шу озгина майдонда ҳали ҳам иш юриб борилмаяпти. Чунки пулимиз йўқ. Ҳатто ишчиларга маош бера олмаяпмиз. Раҳбарларга гапираверib чарчадим. Ташлаб кетай десам, орият йўл қўймайди. Қанча одам бола-чақаси билан менга қараб турибди.

— Демак, бу йил ҳам режа бажарилмас экан-да?

— Ҳа. Олимларнинг ҳисоб-китобига кўра, ҳар гектардан ўртача 12—14 центнердан зиёд ҳосил олиш мумкин эмас. Баъзи майдонларда эса ҳатто супурги ҳам битмайди. Лекин қўл қовуштириб тураверсак, аҳволимиз янада оғирлашади. Йил бўйи меҳнат қилган одамнинг қуруқ қолишини бир тасаввур қилинг-а...

Бу гал хўжаликда икки кун қолиб кетдим. Уйга қайтгач, уч-тўрт кун уйқудан кечиб, Жўрақул ака бошлиқ чўлқуварлар ташвишини қоғозга туширдим. Газетада «Ҳамма билади, ҳамма жим» сарлавҳали танқидий мақола чоп этилгач, анчагача ўзимга келолмай юрдим. Негаки, ўша пайтларда юқори идораларни, айниқса, партия ташкилотларини танқид қилишнинг ўзи бўлмасди. Лекин беҳуда ташвишланган эканман. Орадан кўп ўтмай, вилоят партия қўмитаси котиби имзо чеккан жавоб хати келди. Унда маълум қилинишича, мақола вилоят партия қўмитаси кўчма бюросида атрофлича муҳокама этилиб, камчиликларни тузатиш юзасидан тегишли қарор қабул қилинибди. Хурсанд бўлганимдан дам олиш кунларининг бирида чўлга йўл олдим.

— Режадаги пахтанинг 500 тоннасини чегириб ташлашди, — деди Жўрақул ака хушҳол. — Бошқасини ҳисобга олмаганда ҳам шунинг ўзи катта ёрдам бўлди. Келаси йилдан бошлаб мелиоратив картага яна уч юз гектар қўшиларммиш. Лекин обком секретаридан эшитадиганимни эшитиб олдим. Майли, муҳими, муз кўчаяпти...

Директор янглишмаган экан. Ўша йили ишчиларга илк марта бир миллион сўм мукофот пули тарқатилди. Келаси йили эса пахтакорлар районда биринчи бўлиб маррага етиб келишди. Абдалинчиларнинг бу ғалабаси оқолтинликлар учун афсонадай гап эди.

Ўтган йили баҳорда, айни чигит қадаш палласида Жўрақул ака билан тағин учрашдик.

— Эшитишимча, бу йил режани республикада биринчи бўлиб уддалашга аҳд қилибсизлармиш...

— Яхши ният — ярим давлат, дейишади. Лекин Ўзбекистонда илғорлар ғоят кўп. Баъзилар биз теримга тушмасдан туриб маррани эгаллаб қўйишади. Шундай бўлса-да, деганимиз деган— бўш келмаймиз!

Аксига олиб, бултурги кўклам деҳқонларга жуда ноқулай келди. Ўзиям ойлаб ёмғир ёғди-ёв. Жўрақул акалар чигитни эрта экишганди. Табиий офат оқибатида мавжуд майдоннинг учдан бир қисмига қайта уруғ қадалди. Қолган ердаги ниҳоллар сийрак бўлса-да, сақлаб қолинди. Агротехника тадбирлари ўз вақтида, сифатли амалга оширилди. Шу боис пахта нисбатан эрта очилди. Фақат терим айни қизиган пайтда Жўрақул ака Тўхтаев касалхонага тушиб қолди. Шунга қарамай, меҳнат аҳли вилоятда илғорлар қаторида режани ўринлатди.

Бугунги кунда хўжаликка йўлингиз тушса, бир пайтлар яйдоқ майдондан иборат жойда қад ростлаган марказий қишлоқни кўриб, ҳавасингиз келади. Замонавий ўрта мактаб, болалар боғчаси, универсал магазин, стадион... Маданият саройи олдида эса тириклигидаёқ «Мирзачўл академиги» деб ном олган ажойиб инсон, марҳум Абдулҳай Тоировнинг салобатли бюсти савлат тўкиб турибди. (Дарвоқе, ўтган йили совхозга у кишининг табаррук номи берилган).

Қурилиш ишлари эса давом этмоқда. Қатор беткўйилар қаторида янгилари барпо қилинаяпти. Буларни одамларнинг ўзлари тиклашаяпти. Ҳовли-жойи кенг, ғиштин бу иморатларни кўриб, янги авлод дунёга келаётганидан, қачонлардир шўрхок бўлган ерлар боғу бўстонга айланаётганидан дил қувнайди. Ушбу заминга киндик қони тўкилганлар вақти келиб янада обод масканларда яшашларига шак-шубҳа қилмайсиз.

Темур АБДУРАҲМОНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

БУ ДАРГОҲДАН КЎНГИЛЛАР ЧЎКИБ ЧИҚМАЙДИ

ЎЗБЕКИСТОН ОЛИЙ КЕНГАШИ КОТИБИЯТИНИНГ ХАТЛАР ВА ФУҚАРОЛАРНИ ҚАБУЛ ҚИЛИШ БЎЛИМИДА

Бу ерга келган ҳар бир одамнинг ўз ташвиши, ҳал бўлмаган муаммоси бор. Жойларда ечилмаган масалаларнинг ҳал этилишини сўраб сўнгги илинжи билан ушбу даргоҳ эшигини очишади. Улар Олий Кенгаш раҳбарияти ва Раёсат аъзолари томонидан қабул қилинади.

Навбатдаги қабулни Олий Кенгаш Раисининг ўринбосари Борис Иванович Бугров ўтказди.

Хонага Улуғ Ватан уруши қатнашчиси Евдокия Осина киради. Моддий ёрдам кўрсатишни сўрайди.

Е. Осина қабулда биринчи бор бўлиши эмас экан, 1990, 1992 йилларда ҳам худди шу масалада мурожаат қилибди. Ҳар сафар моддий ёрдам кўрсатилган. Афтидан унга нафақа белгилашда хатоликка йўл қўйилган кўринади. Комиссия Собир Раҳимов район социал-таъминот бўлимига унинг уруш қатнашчиси сифатида олаётган нафақаси миқдорини қайта кўриб чиқишларини топширишга келишди. Шу ернинг ўзидаёқ С. Осинага моддий ёрдам берилди.

Қабулга навбатдаги фуқаролар киришади. Пойтахтнинг Акмал Икромов районидаги «Ўрикзор» маҳалласида яшовчи эр-хотин Шокировлар район халқ суди ҳукмидан норози. Уларнинг ўғиллари О. Шокиров хонадонларга ўғирликка тушганликда айбланиб қамалган, аммо А. Икромов район халқ суди жиноятчига тегишли бўлмаган автомашинани мусодара этган. Улар судловни қайта ўтказиш, ҳақнинг қарор топишига ёрдам беришини сўрашади.

Ота-она безовталиги тушунарли. Лекин қатъий бир ваъда беришга ҳали эрта. Чунки ўртада ҳақни ноҳақдан айирувчи қонун бор. Бу ота-онага ётиғи билан тушунтирилади. Норозилик билдириб юқори суд органларига мурожаат қилишлари мумкинлиги уқтирилди. Қолаверса, уларнинг истаклари ҳам шу. Олий Кенгаш номидан шаҳар судидан қайта судлов ўтказиш сўраладиган бўлди.

Халқимиз бошига не-не қора кунларни солган «Пахта иши»нинг асорати ҳалиям бор. Қашқадарёнинг Китоб районидан келган Холмат Сатторов 1986 йилда қўшиб ёзишга «йўл қўйганлиги» учун ўн йил қамоқ муддатига ҳукм қилинган, аммо республика Олий суди томонидан 1990 йилда оқланган, жабрланувчи мусодара қилинган енгил автомашинасини қайтиб беришларини талаб этади.

— Пахтамиз районда биринчи бўлиб гул кўрсатганлиги учун 1986 йилда уни мукофотга беришган эди. Шу туфайли ҳам у менга қимматли, — дейди Холмат Сатторов.

Олий Кенгашга мурожаат қилгунга қадар кейинги икки йил мобайнида кўп жойларга учрашибди. Унга автомашина пулини тавсия этишибди. Олмаган. Чунки машинанинг у вақтдаги нархи билан ҳозиргисининг ўртасида осмон билан ерча фарқ бор-да. Х. Сатторовнинг талаби оддийгина ҳал бўладиган масала эмас. Аммо нажот истаб келувчининг яримта кўнглини бутлайдиган қандай чора бор? Аввало, мусодара этилган мулкни буюм ҳолатда талаб қилишга мол-мулк эгаси ҳақлими? Ҳуқуқ органлари бисотида бу муаммо ечими хусусида нима дейилган? Ана шундай мулоҳазалар билан бу ишни кўриб чиқиш учун республика прокуратурасига йўналтирилди.

Моддий бойликларнинг талон-торож қилинишига қарши курашни оддий ишчидан тортиб раҳбаргача ўз фуқаролик бурчи деб билиши керак. Афсуски, ҳамма жойда ҳам шундай бўлаётгани йўқ. Жиззах шаҳридаги ремонт-механика заводининг бир гуруҳ ёш ишчилари завод директори ўз мансабидан фойдаланиб, давлат мулкини ўзлаштириш билан шуғулланаётганлиги ҳақидаги ариза билан мурожаат қилиб, қабулга ўзларининг вакилини юборишган. Унинг айтишига кўра, ушбу масала бўйича ўтказилган шаҳар ва вилоят ҳокимликларининг, маъмурий органларнинг текширувлари натижасиз қолган.

Ишчиларнинг аризаси текшириш учун республика прокурорига юборилди ва назоратга олинди.

Шу кунги қабулда уй-жойларни хусусийлаштиришга оид масалалар, ер ости конларида ишлаб соғлигини йўқотганлиги учун ижтимоий ҳимоя истаб келган бир гуруҳ фуқароларнинг аризалари ҳам кўриб чиқилди.

Қабул тугагач, Олий Кенгаш Котибиятининг хатлар ва фуқароларни қабул қилиш бўлими бошлиғи Ҳожимурод Камолович МУҲИДДИНОВдан Олий Кенгаш номига келаётган хатлар, ариза ва шикоятларни шарҳлаб беришни илтимос қилдик.

— 1992 йилда бўлимимизда 4759 нафар фуқаронинг мурожаатлари, шу жумладан, 2160 та ёзма мурожаат кўриб чиқилди. Олий Кенгаш раҳбарияти ва Раёсат аъзолари томонидан 1559 фуқаро қабул қилинди. Олинган хатлар ҳамда қабулда бўлган фуқаролар Республика Президенти, Олий Кенгаш ва ҳукуматнинг кам таъминланган фуқаролар, уруш ва меҳнат фахрийларини, кўп болали оналар, талабалар ва ўқувчиларни ижтимоий ҳимоя қилишга қаратилган йўлини қатъиян қўллаб-қувватлашларини билдирдилар. Республика Президентининг тиббиёт ходимларига, маориф ва халқ таълими ходимларига ва аҳолининг бошқа тоифаларига уйларни текинга шахсий мулк қилиб бериш тўғрисидаги фармонлари аҳоли ўртасида катта қониқиш билан кутиб олинганлиги тасдиқланмоқда.

Аммо жойларда ҳал этилмаган масалалар ечимини сўраб, бизгача етиб келган шикоят ва аризалар ҳам оз эмас. Масалан, ҳуқуқ-тартиботни таъминлаш масалалари бўйича 1528 та ариза тушди. Бу жами хатларнинг 32,1 фоизини ташкил этади. Уй-жой, коммунал хўжалиги масалалари бўйича 960 та, ижтимоий таъминот масалалари бўйича 353 та, меҳнат масалалари бўйича 379 та, савдо, умумий овқатланиш бўйича 139 та ариза ва шикоятлар тушди.

— Ариза ва шикоятлар оқимини камайтиришнинг қандай имкониятлари бор?

— Менимча, фуқароларни жойларда қабул қилишни яхшилаш, расмиятчиликка барҳам бериш, ижро интизомини мустаҳкамлаш лозим.

— Шулардан келиб чиқиб, қандай амалий ёрдамлар кўрсатиляпти?

— Ҳақиқий аҳволни жойнинг ўзида пухта ўрганиш мақсадида масъул ходимларимизнинг шаҳар ва вилоят ҳокимликларига бориши уюштирилмоқда. Ўтган йилнинг ўзида 32 маротаба ана шундай чиқишлар ташкил этилди.

Юсуф БЕКМУРОДОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

МУРУВВАТ ШУНЧАЛИК БЎЛАР

НАВОИЙ кон-металлургия комбинати МДҲ давлатларида инженер кадрлар тайёрлашга катта эътибор бермоқда.

БУГУН комбинат йўлланмаси билан Новочеркасси политехника институтида 218, Томск техника университетида 57, Москва геолог қидирув институтида 17 нафар навоийлик ёш ўқимоқда.

Бу талабалар бошқа ўқув юртларида таҳсил кўраётганларга нисбатан 60 фоиз кўпроқ стипендия олишади. Талабаларга стипендия ва йўл ҳақларини тўлашни комбинат ўз зиммасига олган. Бундай ғамхўрлик ҳатто дунёнинг ҳеч бир нуқтасида бўлмаса керак.

Хорижликлар ҳам бизнинг ҳимматимиздан ёқа ушлашса ажаб эмас.

М. МАРДИЕВ.

• Ўйнаб гапирсанг ҳам ўйлаб гапир!

Э, ҚОЙИЛ!

«СУРХОН тонги» рўзномасида сурхондарёлик ёзувчи Раҳим Искандаров билан Бахтиёр Олламурод деган журналистнинг суҳбати чоп этилди.

Мухбир ёзувчидан «Нега матбуот нашрларида кўринмай қолдингиз?» деб сўрайди. У: «Очиғи, чарчадим... Кейин ёзадиган нарса ҳам қолмагандек. Қолган бўлганда ҳам, қайси мавзу ҳақида нима ёзилмаени, бариси бефойда, бетаъсир бўлиб қолди. Кўп ҳолларда шундай. Бир-икки йил аввал Орол денгизи, Турсунзода шаҳридаги алюмин заводининг атроф-муҳитга етказаётган зарари-ю, «Афғон жароҳатлари» ҳақида ёзиш урфга айланиб қолганди. Энди эса... «Ойнаи жаҳон»ни кўринг, радиони тингланг, рўзномаларни варақланг... ҳар икки гапнинг бирида «МУСТАҚИЛЛИК» деган сўз шуурингизга зарба беради. Қизиқ, бир сўзни ҳадеб такрорлайвериб, истиқлолни мустаҳкамлаб бўлар эканми? Яхшиси, мен бирор эсда қоладиган нарса ёзишга уриниб кўраман. Шундай тўхтамга келдим».

Суҳбатнинг охирида айтилишича, Ўзбекистоннинг мустақиллигидан ҳам устун «бирор эсда қоладиган нарса»— «Муқаддас чолдевор» деган қисса ёзила бошланипти...

Дўстимизнинг бу суҳбатини ўқиб, мен ажабландим. Тўғри, Ўзбекистоннинг мустақиллиги кимларнингдир «шуурига зарба» бермоқда. Аммо бу зарбанинг нишони сурхондарёлик ёзувчи бўлиб қолганлиги мени ачинтирди.

Раҳимжон, «МУСТАҚИЛЛИК» деган сўзни такрорлашдан тортинманг. Ёзувчи одам экансиз, бунинг устига Шеробод район радиоэшиттиришлар муҳарририятининг муҳаррири экансиз, агар кузатган бўлсангиз, ҳатто чумчуқлар ҳам дахлсиз, демакки, эркин, демакки, мустақил бўлишга интилади. Сиз билан биз одаммиз-ку, уят бўлади!

Тожиддин РАЗЗОҚ,
«Халқ сўзи» мухбири.

БЕЛБОҚҚА ЁЛЧИМАГАН БЎЗЧИЛАР

Ҳозир энг чекка қишлоқ, овулларда ҳам идоралар пештоқидаги номалар янгидан ёзиб чиқилди. Аммо... Ўзбекистон Рассомлар уюшмасининг пойтахтимиз марказидаги муҳташам биносида «СССР Рассомлар союзи» деган лавҳа ҳалиям осилиб турибди. Республикамиз ўз мустақиллигини эълон қилганига бир йилдан ошди. Қолаверса, рассомлар уюшмаси кичкина ташкилот эмас. Ёки янги лавҳа ёзиб берадиган мусаввир топилмаяптимикан?! Хуллас, «бўзчи белбоққа ёлчимабди» деганлари шу бўлса керак.

И. ЖИЯНОВ.

• *Қадриятлар*

Ўйлаб қўйилгани яхши

ТОКИ ЖОЙ НОМЛАРИ ҚАЙТА-ҚАЙТА ЎЗГАРТИРИЛМАСИН

Шу йилнинг 26 февраль куни «Халқ сўзи» рўзномасида эълон қилинган «Жой номларини тўғри танлайлик» мақоласини ўқиганимдан кейин мазкур сатрларни ёзишга қарор қилдим. Маълумки, республикамиз мустақилликка эришганидан кейин қалбимизда тугун бўлиб ётган армон ва ниятлар бирин-кетин ушала бошлади. «Давлат тили тўғрисида» ҳамда «Ўзбекистон Республикасининг маъмурий-ҳудудий тузилишига доир масалаларни ҳал қилиш тартиби тўғрисида»ги Қонунларнинг қабул қилиниши дастлабки дадил қадамлар бўлди. Шунингдек, вилоят, шаҳар ва районларда ҳокимлик тизимининг жорий этилиши ҳам узоқ йиллар давомида ҳал бўлмай ётган халқ талабларининг тезкорлик билан бажарилишига имкон яратди, деб ўйлаймиз.

Наманган вилоятида мазкур қонунларни амалиётга татбиқ этишда катта ишлар қилинаяпти. Вилоят ҳокими ўринбосари бошчилигида 15 кишидан иборат атамашунослик комиссияси тузилган эди. Комиссия жойлардан тушган таклиф ва мулоҳазаларни ўрганиб, ўз хулосасини беради. Биргина 1992 йилнинг ўзида 13 қишлоқ ва 7 та аҳоли пункти номи ўзгартирилиб, тарихий атамалари тикланди. Хўжалик, мактаб ва кўча каби жами 166 жойга қайта ном берилди.

Бу, албатта, ўз-ўзидан бўлаётгани йўқ. Баъзан район ва шаҳар ҳокимликлари аҳоли фикр ва мулоҳазаларини ўрганмай туриб, жойларга ном беришмоқда. Натижада анча кулгили ва кўнгилсиз воқеалар рўй бераяпти. Масалан, Чортоқ районидаги «Комсомолобод» давлат хўжалиги номи ўзгартирилиб, унга шу ҳудудда истиқомат қилган, уруш ва меҳнат фахрийси Деҳқонбой Нишонов номини беришмоқчи бўлишган. У муҳокама чоғида тортишув ва ноаниқликларга сабаб бўлди. Таклиф қайта ўрганилганда мазкур давлат хўжалиги ҳудудида Деҳқонбой ота каби кишилар анча кўп эканлиги маълум бўлди. Сўнг аҳоли иштирокида йиғилиш ўтказдик. Кўпчилик унга тарихий «Пешқўрғон» номини бериш керак, дейишди. Қаранг-а, қандай нафис, гўзал ва жозибали номи бор экан.

Назаримда, ҳозир жойларга ном беришда кимўзар мусобақаси бўлаётганга ўхшайди. Ўйлаб-нетиб ўтирмай кимнинг номи тўғри келса қўйиб юборишаяпти. Шошмашошарликнинг хунук оқибати ҳақида яна битта мисол келтирмоқчимиз. Поп районидаги 6-ўрта мактабга отасининг талабига мувофиқ Афғонистонда ҳалок бўлган Қосимжон Эрматовнинг номи берилган. Орадан озгина вақт ўтгандан сўнг Қосимжоннинг тириклиги аниқланган. Отаси Афғонистонга бориб, уни она юртга қайтишини илтимос қилган. Бироқ у кўнмаган. Кейинчалик жамоа мактабга Улуғ Ватан урушида ҳалок бўлган А. Жаннатовнинг номини берган. Бироқ А. Жаннатов тақдирланган орден ва медалларни тасдиқловчи ҳужжат топилмаган. Қолаверса, унинг номида кўча ҳам мавжуд экан. Бунинг устига қишлоқда А. Жаннатов каби уруш қатнашчилари битта эмас экан. Ана шундай сабабларга кўра район ҳокимлиги мазкур таклифни рад этган. Мактаб жамоаси масалани қайта кўриб чиқиб, Шароф Рашидов номини беришга қарор қилган. Хулоса шундан иборатки, жойларга кишилар номини бериш масаласига жиддий эътибор бермоқ лозим.

Ўтган йили вилоят бўйича 55 та жамоа ва давлат хўжалигининг 14 тасига, 166 та жойнинг деярли 80 фоизига кишиларнинг номи берилган. Бир вақтлар қаерга борманг Лениннинг ҳайкали ёки ҳеч бўлмаса бюсти савлат тўкиб турарди. Кошки фақат шу йўл билан бирор киши қалбимиздан ўрин олса? Назаримда, шу хато ҳозир ҳам такрорланаётгандай: Алишер Навоий, Бобур, Мирзо Улуғбек, Амир Темур, Бобораҳим Машраб, Чўлпон, Шароф Рашидов каби улуғ зотлар номлари дуч келган жойга бериляпти. Менимча, бир кишининг номи вилоят миқёсида бир мартадан ортиқ берилмаслиги керак. Қолаверса, Вашингтондай шахс номида Америкада фақатгина битта шаҳар ва дорилфунун борлигини унутмаслигимиз лозим.

Комилжон ТЎЛАБОЕВ,
Наманган вилояти атамашунослик комиссияси котиби.

Олтиариқ туманидаги Мирзакалон Исмоилий номли 29-ўрта мактабнинг бошланғич синф ўқитувчиси Ҳакимахон Бадалова 10 йилдан буён ёш авлодга таълим-тарбия бериб келмоқда. У ҳар бир дарсни кўргазмали қуроллар ёрдамида қизиқарли ўтади.

СУРАТДА: Ҳ. Бадалова ўз шогирдлари билан.

У. ҚЎШВОҚОВ олган сурат.

• *Тўйхат ўрнида*

Умр — дарё, дейдилар. Биз доимо унинг қирғоғида турамиз. Ҳеч англамаймизки, чапак уриб оқиб ўтган вақтми ёки биз? Кеча кундуз билан, қувонч ташвиш билан, алам шодлик билан алмашади, алмашаверади. Ҳар тонг машриқдан бошини кўтарган қуёш шомга бориб мағрибга ботади, ботаверади. Унинг эрта ҳам, индин ҳам такрорланишига шубҳамиз йўқ. Бироқ ҳаётда кўрадиганимиз фақат шу эмас. Маълум бир кунлар борки, гоҳо биздан сарҳисоб талаб этади. Қилган, қилолмаган ишларимизни сўроқлайди.

Мен Тошкент қурилиш коллежининг директори Эрмуҳаммад Абиров ҳузурига борганимда шуларни ўйладим. У ҳақда ёзишни муҳарририят топширган эмасди. Тасодифан танишдим. 60 йиллик юбилейи ўтарди. Ўзбекчилик, бир-бирини доим тўйда мақтайди. Мақтовлардан нафақат Эрмуҳаммад ака, мен ҳам хижолат тортардим. Алқисса, у киши мақтовлардан ўшанда тўйди, бунга зор ҳам эмас. Қолаверса, мақтайдиганлари кўп. Мақолам бу ҳақда ҳам эмас. Шунгами Эрмуҳаммад ака боис фанимизнинг, таълим-тарбия ишларининг баъзи қирралари хусусида фикрлашиш.

Фан кашфиётни, таълим-тарбия эса фидойиликни талаб қилади. Тўғри, фидойилик ҳар иккиси учун ҳам керак. Таълим-тарбияда эса, кашфиёт фандаги каби кундалик воқеа эмас. Бундан икки ярим минг йил муқаддам юнон донишманди «Ёшлар бузилиб бораяпти» дея «кашфиёт» қилган экан. Ҳали-ҳануз бу гап такрорланиб туради. Ёшлар тарбиясини ўлчайдиган мезон, тарози минглаб, миллионлаб ўзгарди, натижа бир хил. Бугун Улуғбек умрини бағишлаган, тунларни бедор ўтказиб санаган юлдузларни биз бир кечада санаб ташлаймиз, Ибн Сино йиллаб даволаган хасталикни олдиндан даволаб қўямиз. Бироқ ёшларга нисбатан тарозимиз посонгисидаги тошни олиб ташлаганимиз йўқ.

— Ҳаёт, инсоният ҳаёти доимо тараққиётда, бирор дақиқада ҳам тўхтамайди,— дейди Эрмуҳаммад ака. —Масалан, бундан ўн йил олдинги ва ҳозирги талабаларни олайлик. Илгари талабаларда ишёқмаслик, боқимандалик кайфиятлари кўпроқ эди. Ҳозиргилари кўпроқ изланувчан. Дипломнинг ўзи ҳеч нимани «ҳал этмаслигини» аллақачон англаб етган. Ёки...

Ҳа, бугун ҳаёт ҳар бир кишидан кўпроқ амалиётчи бўлишни талаб қилади. Айниқса, фан кишисидан амалий ишларни кутади. Қишлоғимиздан унинг тарихида бир мартагина фан номзоди чиқди. У ҳам қарийб ўн йиллик югур-югурдан кейин. Яқинда билсам, у фанни ташлаб, ҳар қандай нидосини босиб кетарди.

Эрмуҳаммад Абиров 1955 йили Тошкент қурилиш техникумига ўқишга келади. Бунинг ҳеч ажабланарли, ҳеч қандай мақтовли жойи йўқ. Одатий ҳол. Нотабиийлиги шундаки, у мана қирқ йилдирки шу даргоҳда. Унинг барча баланд-пастини билади. СССР даврида техникумни Иттифоқда биринчи ўринга олиб чиққан.

Ҳамкасблардан юққан одат бўйича унинг мукофотлари билан қизиқдим. «Мукофотларимни кўрмоқчи бўлсангиз, — деди Эрмуҳаммад ака мутлақо мақтангиси келмай, — мамлакатимизнинг ҳар бир қишлоғига боришга тўғри келади. Ҳар бирида шогирдларим бор, шулар орттирганим.

БАРЧА БАХТЛИ ЯШАШГА ҲАҚЛИ

аллақандай биржага ишга ўтиб кетибди. Тўғри, биржада ҳам кимдир ишлаши керак. Лекин, менимча, ўша «кимдир» физикадан фан номзоди бўлиши шартмикин? Совет даври ўтмишимиз фанни маълум давра кишилари учун кун кечириш манбаига айлантириб қўйган эди. Ўша кишилар ҳар қандай тўсиқларга қарамай унга кириб олар, ўзлари учун керакли барча қулайликларни яратарди. Фидойи кишиларни ҳар томонлама сиқувга олиб, ўз ноғораларига ўйнашга, фан эмас, ўз манфаатлари йўлларида меҳнат қилишга мажбур этарди. Хор хонандалари мени кечирсинлар-у, уларнинг ҳаракатлари хорга ўхшаб кетар, овозлари «яккахон» фидойининг ...

Бу гаплар балки бироз баландпарвоздир, бироқ инсон учун шогирдлардан юксак мукофот, улар садоқатидан буюкроқ неъмат йўқ. Яқинда бир ўртоғим билан Тошкент давлат университетида фан доктори, профессорнинг лекциясига кириб қолдим. Домла йўқламани тугатгач, ҳозир бўлганларга, «Айтиб қўяй, менинг дарсларимни бир соат қолдирганларгаям «зачёт» қўймайман. Билиб қўйсин қайси шернинг мўйловидан тортаётганлигини!»— деди «тема»га якун ясаб. Ўша домла эллик ёшга тўлганида биз талаба эдик. Зал тўлмаганлиги боис бизни дарсдан ўша кечага олиб боришди. Наҳот умрини шу даргоҳда ўтказган устознинг қувончли кунида бир зал шогирдлари йўқлай олмаса? Мен у домлани исм-шарифи билан аташим мумкин. Бироқ мақоламиз, юқорида айтганимдек, маълум бир киши ҳақида эмас. Йиллар давомида вужудга келган фанимиз ва таълим-тарбиямизнинг сабоғи хусусида.

Эрмуҳаммад акада унвон ҳам мақтанарли даражада эмас. У буни изоҳлаб ҳам ўтирмади. Агар унвонли кишиларгина газетага чиқадиган бўлса, танишларим, яхши домлалар кўп, бир иккитасини айтишим мумкин, дея маслаҳат берди, холос. Дарҳақиқат, фанимизда фидойи кишилар, ўз ҳалол меҳнатлари эвазига, изланишда юксак чўққиларга эришган кишилар анча. Бироқ бизда илмий (фақат илмий) ва таълимий даргоҳлар бор. Менинг назаримда, негадир илмий даргоҳлардаги олиму фузалолар таълимий даргоҳлардагиларга нисбатан билимлироқ, улар эса, аксинча, ўзига тўқроқ бўлади. Эҳтимол, бунинг ёмон томони йўқ. Бундан фожиа ясаш керак эмасдир.

Бироқ шу ўринда ҳам баъзи мулоҳазаларни ўртага ташламоқ жоиз деб ўйлайман. Юқорида биз фидойилик ҳақида фикр юритдик. Ҳозирги ўткинчи даврда ҳаёт кишидан фандан ташқари кундалик ҳар бир ҳодисада «фидойилик» талаб этади. Естиқдек «папка» кўтарган домлаларнинг ташвишиям етарлича. Улар ҳам илм сирлари ўрнига қандоқ яхшироқ яшаш сирлари билан машғул. Ҳаёт бир марта берилади. Ҳамма унда яхшироқ яшашга ҳақли. Унга бунинг учун шароит яратиб берилмадими, алоҳида ҳодиса эмас, тузум айбдор. Эрмуҳаммад ака ҳаётида шундай бўлдими? Билмадим, билганим-у ўзини бахтли одам санайди. Ҳар ҳолда у ҳам ҳақ. Ахир бахт ҳам нисбий-ку...

Темур ЭШБОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ХЎЖАНД ХАБАРЛАРИ

ҚИШЛОҚ АҲЛИГА ҒАМХЎРЛИК

КЕЙИНГИ пайтларда Ленинобод вилоятининг кўпгина қишлоқларида ошқозон-меъда касалликлари билан оғриган кишилар сони кўпайиб бормоқда. Ноз-неъмат яратувчиларнинг саломатлиги билан қизиққан вилоят раҳбарлари Хўжандда гастроэнтология илмий-текшириш институти иш бошлашига етарли шароит яратиб беришди.

Янги институтда малакали олимлар билан бирга ёш, лекин серғайрат мутахассислар ишлашмоқда. Улар деҳқонлар, чорвадорларнинг ошқозон-меъда касалликлари билан оғриш сабабларини ўрганишмоқда. Бу сабаблар атрофлича таҳлил этилгач, қишлоқ аҳли соғлиғини муҳофаза қилиш мақсадида зарур тавсиялар ишлаб чиқилади.

Институт қошида клиника ҳам ишлаётир. Бу шифохонада ҳозирча бирйўла 50 киши даволаниши мумкин.

ЕЗ ЕПИНЧИҒИНИ ҚУЙМА...

ВИЛОЯТ аҳли йиллар давомида синовдан ўтиб келаётган бу қадимий халқ мақолига янада қатъийроқ амал қиладиган бўлишди. Қишдаку, ҳамма эҳтиёжини қилиб, тўсатдан ҳавонинг қаттиқ совиб кетишига, қор-ёмғирга тараддуд кўради. Лекин хўжандликлар энди ёз кунларида ҳам «керакли тошнинг оғирлиги йўқ» қабилида ёпинчиқ олиб юришга мажбурдирлар.

Бунга эса, вилоят газеталарида тўсатдан об-ҳаво ҳақидаги маълумотларнинг йўқолиб қолиши сабаб бўлди. Иссиқ-совуқни, ёғин-сочинни олдиндан айтиши зарур бўлган хизмат мутахассислари бунинг учун газета жамоаларидан маблағ сўрашяпти. Қоғоз, босмахона хизмати кун сайин ўсиб бораётган даврда зўрға пул топаётган журналистлар эса вақтинча бўлса-да ўз ўқувчиларини об-ҳаво ҳақидаги маълумотларсиз қолдиришга мажбур бўлишди.

Ўринбой УСМОН.

• *Тежалгани—кони фойда*

Инсофни ўзингизга берсин

«Ўзбекистон энергетика назорати» ишлаб чиқариш корхонасида бўлган киши унинг чинакамига тежамкорликни ёқловчи ташкилот эканлигига шубҳа қилмайди. Шу мақсадга хизмат қилувчи даъватлар ҳам электр манбаининг бугунги кундаги моҳиятини англатиб турибди.

«Ўзэнергоназорат» ташкилоти ўзининг бор имкониятини бу бебаҳо манбадан самарали фойдаланишга қаратаётганининг боиси бор. Иқтисодий тақчиллик туфайли юзага келган қийинчиликларнинг гирдобидан ҳали ҳам қутулганимиз йўқ. Айрим соҳалардаги етилган муаммолар жойларда турлича ҳал этилмоқда. Тежамкорлик — ишда ўзгариш ясашнинг бош омили эканлиги унутиб қўйиляпти. Бу ҳол электр қувватидан хўжасизларча фойдаланаётган корхона ва ташкилотларда, муассасаларда яққол кўзга ташланиб турибди. «Ўзбекистон энергетика назорати» ишлаб чиқариш корхонаси назоратчилари хўжасизликнинг олдини олиш учун оммавий текширишлар ўтказишмоқда. Энергия манбаини беҳуда исроф қилаётган жамоаларга қарши жиддий курашишяпти. Электр ўғриларининг ҳақиқий башараларини фош этишмоқда.

Шу йилнинг ўтган ойида 901 корхона ва ташкилот умумий қиймати 9,6 минг киловатт бўлган ортиқча электр энергияси сарфлаганини аниқлади. Йил бошидан буён бу ҳолат 4649 корхонада 25,9 минг киловаттни ташкил этди. Ангор районидаги Куйбишев номли жамоа хўжалиги 43 киловатт, Тўрткўл шаҳридаги 115-автобаза 4,6 киловатт, Фарғона вилоятидаги 426-махсус механизациялашган кўчма колонна 50 киловатт, Қувасойдаги агрохимия лабораторияси 10 киловатт электр энергияни беҳуда исроф қилган, Яъни хўжасизликка йўл қўйган. Электр ускуналарини вақтида ўчиришни, соз ишлашини таъминламаган.

Шуниси таажжубки, электр энергиясидан фойдаланишда ғирромлик йўлини тутаётганлар ҳам кам эмас. Ҳеч кимнинг рухсатисиз электр энергияни улаб олган 100 та ташкилот 5 миллион сўмлик жарима тўлади. Энергия манбаидан ана шундай яширинча фойдаланган, инсофсизлик қилган 375 корхонага йил бошидан буён 19,8 миллион сўмлик жарима солинди. Ўғринча луқмани ҳазм қилолмай, Самарқанд вилоятидаги «Семруғ» тижорат ишлаб чиқариш фирмаси 57,7 минг сўм, Навоий шаҳридаги нон маҳсулотлари бирлашмаси 55,5 минг сўм, Қаршидаги автомобилларга техник хизмат кўрсатиш ташкилоти 45,5 минг сўм, Урганч темир йўл бошқармаси 75,4 минг сўм, Жиззах районидаги 52-кўчма механизациялашган колонна 83 минг сўмидан ажралди.

Юқоридаги ташкилотларку жаримадан сабоқ чиқаришар, аммо айрим хонадонларда, маиший хизмат шохобчаларида ҳам ўғрилик йўли билан электр қувватидан фойдаланилаётганига сира чидаб бўлмайди. Бунинг эвазига ундирилган 3 миллион 301 минг сўмлик жарима, ахир, беҳуда исроф бўлган электр қувватининг ўрнини қопламайди-ку? Нега дейсизми? У ҳолда эшитинг... Ҳозир бир киловват электр энергия билан 5 килограмм пўлатни пайвандлаш, икки жуфт пойафзал тикиш, 10 килограмм цемент, 15 килограмм темир рудаси, 33 килограмм нефть ишлаб чиқариш, 120 килограмм нон ёпиш, 10,5 килограмм пахтани қайта ишлаш мумкин. Кўрдингизми, электр манбаи ана шундай мўъжизакор кучга эга. Энди инсофни ўзингизга берсин, электр энергиясидан тежамли фойдаланинг! Уни беҳуда исроф бўлишига йўл қўйманг!

Р. АҲМАДАЛИЕВ,

АНДИЖОНЛИКЛАР ҒАЙРАТИ

Вилоят пахтакорларининг бу йилги шаштлари баланд. Улар ҳар йилгидан қисқа муддатда — 12 иш кунида уруғ қадаш мавсумини тугатдилар. Комсомолобод, Олтинкўл, Балиқчи, Бўз районларида чигитнинг катта қисми эгатнинг пуштасига ташланди. Далаларда 1839 дан зиёд экиш машиналари унумли ишлатилди.

Яхши ниятлар билан меҳнат қилаётган азаматлар ялпи майдоннинг 90 минг гектарига чигитни минерал ўғитлар билан экдилар. Сабаби, кўчат бақувват, гектарлар тўлиқ бўлади. Шуниси қувончлики, Балиқчи, Булоқбоши, Асака районларида қутлуғ йилнинг илк ниҳоллари қуёшга юз кўрсата бошлади.

Ш. ФОЗИЛОВ.

Бегали ҚОСИМОВ

ИККИ ҚИТЪАНИ ТУТАШТИРУВЧИ МАМЛАКАТДА

Абдулқодир қўймай уйига таклиф этади. Ота-онаси шу кунларда Америкада экан. Келишини кутибди, эртага қайтишини билгач, қўймай уйига олиб кетди. Четда меҳмончиликнинг маълум тартиби бор, шекилли. Агар бугун кечқурун зиёфатга айтишадиган бўлса, тушдаёқ қўнғироқ қилиб овқат еб қўймаслигингизни илтимос қилишади. Абдулқодирникига деярли тўсатдан бордик. Қизи Улкихон лицейда, ўғли Билка мактабда ўқийдилар. Хотини — турк қизи Руқияхоним ўзбекча ош тайёрлади. Гап тарихга, адабиётга кўчади. Истамбулда туркнинг улуғлари қаторида Қашқарли Маҳмуд (Маҳмуд Қошғарий) ва Навоий номида ҳам кўчалар бор экан. Чўлпоннинг бизда нашр этилган «Яна олдим созимни» китобини тақдим этаман. Шоир расмини кўргандан танийди, Истанбулдаги мавжуд манбаларини хотирлай бошлайди. Унинг ўзи қадимги давр мутахассиси. «Эски турк унвонлари» (Истанбул, 1989), «Турк ҳукмдорлиги» (Истанбул, 1990), «Эски туркларнинг давлат тузуми» (Истанбул, 1990) китобларини, ҳуннлар, кўктуркларга доир ўнлаб мақолаларини, ябку, қоон, ҳоқон, бек сингари қатор қадим турк унвонлари ҳақидаги кўплаб тадқиқотларини мутахассислар яхши биладилар.

Агар яна келиш насиб этса, Навоий сўқоқи (кўча)ни кўришга аҳд қилиб хайрлашаман. Абдулқодир меҳмонхонагача кузатиб қўяди. Аҳмад Заки Валидийнинг мен учун ғоят қимматли бўлган икки китобини; «Умумтурк тарихига кириш» китобининг биринчи жилдини (Энг эски даврлардан XVI асрга қадар, 3-нашр, Истанбул, 1981) ва «Бугунги турк эли — Туркистон ва яқин тарихи»нинг биринчи жилдини (Ғарбий ва Шимолий Туркистон, 2-нашр, Истанбул, 1981) тақдим этди. Қувончимнинг чеки йўқ эди.

Эртага йўл. Нарсаларни йиғиштираман. Эртароқ ухлаш керак. Хонанинг битта чироғини уч-тўрт жойдан ёқиб ўчирса бўлади. Кирганда бир, ваннага ўтганда—бир, ётганда—бир. Бутун бошли люкс хонада биргина розетка бор, у ҳам баландда — қопқоқлик. Асосий мақсад исрофнинг олдини олиш.

Кўпқаватли уйларда, ҳатто университет биноларида лифтлар қулф-калитлик. Асраш керак. Дуч келган одам дуч келганча юравермаслиги керак, — дейдилар. Дарвоқе, ёзувлари ҳам кўпи туркча: дур (тур) — стоп, чақир, қат (қават), имдод (ёрдамга чақириш), маҳул (банд). Қайси кун Ўзбек Солижонга магнитофонни тушунтира олмадим. Қайд дейишаркан. Худди ўзи, қайд этмоқдан. Ўзбекча тушунча — атамалардан қанчалар чиқиб кетганмиз. Тилимиз йўқолаётган эди, — десак, — қўйсангизчи, бунча ваҳима қиласиз дегувчилар ҳалиям топилади.

БИЗНЕСМЕН САНЖОҚБЕЙ, ДЕҲҚОН ХАЛИЛ ЙИЛДИРИМ...

Турк биродарлар билан дарров киришиб кетдик. Умуман бу ерларда қардошлик туйғуси бениҳоя баланд. Ўзбекистонликка меҳр алоҳида. Илмли одамни жуда азиз тутадилар. Тарихчиларни айниқса. Туркистонлик илм эгаси бориб қолгудай бўлса, ўтқизгани жой топмайдилар. Ёнимдаги бизнесмен Санжоқбей, орқа ўриндиқдаги трабзонлик деҳқон Халил Йилдирим, олдинда ўтирган Истанбул техника ва индустрия лицейи муаллими Жадол Чақир тинмай Ўзбекистон ҳақида сўрайдилар. Деярли ҳар бир гап Ўзбекистоннинг янгигина олган мустақиллигига келиб боғланади. Яқиндагина Тошкентдан Президентимиз билан учрашиб қайтган, олдин «Эл» йиғинида, сўнг Навоийнинг 550 йиллик тантаналарида иштирок этган Невзабейнинг Истанбулдаги зиёфат асносида айтган сўзлари эсга тушади: Ўзбекистон мустақиллик эълон қилиб, ўз шижоатини кўрсатди. Энди шижоат навбати Туркияникидир. Ҳаммадан олдин Ўзбекистонни биз танишимиз керак. Бу бизнинг ҳам ҳаққимиз, ҳам бурчимиздир.

Европа билан Осиёни боғлаган фотиҳ кўпригидан ўтяпмиз. Кўприк бир чақирим атрофида. Баланд-паст тепаликлар устига қурилган шаҳар ундан ғоят улуғвор кўринади.

«Ҳуррият» газетасининг 1991 йил 18 октябрь сонидан: «9 ойда 324 млрд. лира келиб тушди. Фотиҳ Меҳмед кўпригидан 16 млн. машина ўтди. Ўтиш ҳақи: 139 млрд 644 млн. 644 минг 887 лира».

Бу ерда йўл учун, кўприк учун пул тўланади. Ҳар ер — ҳар ерда бир тўхтаб ўтадиган жойлари бор. Автобусимиз турк-япон ҳамкорлигида чиққан. Номи, адашмасам, «Маратон» эди. 60 тача киши кетади. Ҳар бир креслода илгак, ушлагич, тўрхалта. Ахлат идишдан вентиляциягача, овқат-тахтагача бор. Ҳар кресло учун алоҳида чироқ. Ҳар икки-уч қаторда репродуктор.

Биринчи тўхтаган бекатимиз Отбозори бўлди. Ёнимда гапириб келаётган Санжоқбой соатига қаради, унгача йўл ёқасидаги мачитдан азон овози янгради. Ҳамма пешин намозига тушиб кетди. Қўшилиб-қўшилолмай, узилиб-узилолмай қолдим. Бу ҳолни совет тарбиясини кўрган кишигина англай олади.

Шаҳар тугаб, қишлоқлар бошланди. Маккажўхори экилган далалар, йўлларда чиройли териб қўйилган қовоқлар, томлар устида жун ёяётган одамлар... Иқтисоддан, сиёсатдан суҳбатлар. Санжоқбей тинмай бугунги Ўзбекистон ҳақида сўрайди. Шодликни бўлишсанг кўпаяди, қайғуни бўлишсанг озаяди, деган эди бир ёш қозоқ ёзувчиси Олмаота фожиаси муносабати билан, Биз, қардошларнинг яқинлашувимизга жон-жаҳдлари билан қарши турганлар, Туркистонни тўртга бўлиб, бу ёқдан Туркияга, у ёқдан Ёркентга девор тортганлар буни яхши билганлар.

Сафар ҳар қанча мароқли бўлмасин, киши вақтнинг ҳукмига бўйсунишга мажбур. Кечаси соат бирдан ошганда уйқу боса бошлади. «Уйу! Уйу! (ухла, ухла)» дейди суҳбатдошим меҳрибонлик билан... Соат иккиларда Самсунга етиб келдик. Денгиз бўйига чиқдик. Бу ёғига денгиз ёқалаб кетамиз. «Самсун Туркиядаги 72 вилоятнинг бири, 400 минг атрофида аҳолиси бор...» — давом этади суҳбатдошим.

Бу шаҳарнинг қадим номи Амис. Унинг юнонлар мустамлакаси бўлгандан кейинги 2200 — 2300 йиллик тарихи маълум. Флавий Арриан (95—175) уни афиналиклар қандай эгаллаганликларини ёзиб қолдирган. Страбон (мил. ав. 64—мил. 24) бу шаҳарнинг афсонавий аёл жангчилар — амазонкалар макони бўлганини, афиналиклар шаҳарни олиб номини Пирей қилиб ўзгартирганликларини маълум қилади.

Йўл жуда оғир: энсиз, қайрилишлар —кескин, тушиб-чиқишлар — тик, бир томон тоғ, бир томон тубсиз жарлик. Тонг қоронғисида жуда ваҳимали кўринади. Кундузлари жуда гўзал бўлса керак. Страбон бу ерларнинг манзарасини айтиб бериб бўлмайди, фақат кўриш керак деган эди... Санжоқбей мени ёлғиз қолдириб, ҳайдовчининг ёнидаги бўш жойга ўтиради, уни гапга солади. Уйқу босмасин, деган хавотирданми?

19 соат йўл юриб, ниҳоят, эрталаб саккизларда Трабзонга етиб келдик.

Санжоқбей Ботумига кетадиган автобуснинг ҳайдовчисига мени ўз қўли билан топшириб, хайрлашади.

Трабзон —Ботуми 190 км. Лекин ҳаракат кучайиб йўл зичлашиб боради. Санжоқбей ўрнини Муродбек эгаллади. Трабзонда ўз меҳмонхоналарим бор, дейди. Камгап, ҳожатманд, художўй одам экан. Ботумига қадар мусофирларнинг бирортасига харажат қилдирмади, ўғли Ботумида ўқир экан. Юнус Ўрол ва Ҳусайн Варлий деган икки чолни олиб Тифлисга кетяпти. Пулимга мачит қуриб бераман, дейди. Ҳусайн ота 73 ёшда, Юнус ота эса 82 ёшда. Лекин бардам, ҳаракатчан. Булар иккаласи — уста экан. Буларнинг ҳиммати ҳам, ғайрати ҳам бизнинг тасаввурга сиғмайди. Чунки биз кейинги 70 йилда миллат сифатида жуда кўп нарсани йўқотдик. Ҳиммат ва ғайрат шулардан бири бўлади.

Чап томон денгиз, ўнг томон ўрмон. Ўрмон ястаниб, тоғ бағирлаб юқорига кўтарилиб боради. Денгиз ҳам гўё аста-секин осмонга кўтарилиб, кўк билан қўшилгандай. Тўлқинлар узоқдан бешикдай тебраниб келади-ю, яқин қолганда шитоб билан қирғоққа югуради. Зарб билан соҳилга урилиб осмонга сакрайди. Денгиз қоп-қора. Дарвоқе, нега қора денгиз, суви учунми? Баъзи фикрларга қараганда, бу ном эронча «акшайна» сўзидан олинган. «Қора», «бахтсиз» маъноларини англатган. Юнонлар шунга кўра, Понт Аксин (марҳаматсиз денгиз) деб атаганлар. Страбон «Бу денгизда қаттиқ қиш бўронлари, ундан ҳам қаттиқроқ атроф қабилалар, айниқса скифлар даҳшати туфайли сузиш имкони йўқ эди, чунки улар келгиндиларни қурбонликка сўйиб, гўштини ер, бош чаноқларини қадаҳ ўрнида ишлатар эдилар. Юнонлар келиб, бунга барҳам бердилар, денгиз ҳам Эвксин (марҳаматли) аталди», — деб ёзади.

Тахмин қилса бўладики, бу қадим денгизнинг тубжой эгалари келгиндиларни унчаям хуш кўрмаганлар. Келгиндилар ҳам бир томоша қилиб келайлик деб келишмаган бўлса керак. Ўзини билган ҳар бир уруғ — қабила эркни ҳар нарсадан баланд тутган. Юнонлар милоддан 10 аср олдин бу денгиз атрофини босиб олганликлари маълум. Юнон Страбоннинг мулоҳазаларига шу жиҳатдан танқидий қарамоқ лозим бўлади.

Шундай қилиб, Истанбул сафари ҳам ниҳоясига етди. Анатолий (юнонча Шарқ дегани), кейинги номи билан айтганда, Кичик Осиё ортда қолди. XIII асрларда бу ерларга келиб ватан тутган ва улкан салтанатлар қуриб, 7 асрдан буён барқарор ва пойдор яшаб келаётган қариндошларимиз бугун, не бахтки, кўҳна Шарқнинг энг пешқадам халқларидан бўлиб турибди. Адолат қарор топиб, замоннинг зайли билан узилган ришталаримиз қайта боғланмоқда. Олтовлон ола бўлса, оғзидагини олдирар, тўртовлон бирга бўлса узоқдагини ундирар, деган ота сўзларнинг бугунги қадри ҳам, эътибори ҳам тамом бошқа.

(Давоми. Боши газетанинг 73, 74-сонларида).

• Жиноятчилик барибир жиловланади!

МУРТАДЛАР ВА... ЛОҚАЙДЛАР

Ўша куни ҳам Қувасой кўчалари, ҳовлилар бениҳоя гавжум эди. Кузнинг илиқ қуёши остида болалар бир-бирлари билан қувалашиб ўйнар, катталар тўпланишиб, турмуш ташвишларидан суҳбатлашишарди. Бироқ шаҳарнинг Темирйўл кўчасидаги кўп қаватли уйлар ёнида тенгқурлари қатори беозор ўйнаб юрган, ҳали она сути оғзидан кетмаган 13 ёшли В. исмли ва 15 ёшли З. исмли қизчалар бир неча дақиқалардан сўнг алдов тўрига тушиб, номуслари зўрлик билан бузилиши мумкинлигини, ота-оналари, яқинлари узоқ вақтгача ориятдан, аламдан бошлари эгилиб, азоб чекиб юришлари ҳеч кимнинг хаёлига келмасди.

Бу вақтда эса шаҳарнинг бошқа бир ерида, одатдагидек пиво сотиладиган жойда яқингинада ишдан чиққанлар тўп-тўп бўлишиб, пиво симиришар, бир-бирлари билан ҳазиллашишарди. Уларнинг орасида икки йигит ҳам бор: бири шу ердаги чинни буюмлар корхонаси ишчиси, 1968 йилда туғилган, оилали, фарзандли, иккинчиси эса акаси, яқинлари қаровсиз қолдирганликлари учун ҳам кўча-кўйда дайдиб юрадиган ёшроқ йигит эди. Улар оч қорингa пиво ичишар, кўзлари қизаринқираб, кайфлари тобора ортиб борарди. Ниҳоят, ака-укага бу ер ҳам ёқмай қолди. Кўча ва ҳовлиларни айлангилари, бирорта офатижон аёл учраб қолса, «суҳбатлашгилари» келиб қолди. Ҳар қалай уларнинг кўнгиллари шуни тусаётганди. Аммо аёллар бу маст йигитларга қиё ҳам боқмадилар. Ҳатто гаплашмадилар, уларнинг ғазаблари алангаланди. Нима қилиб бўлса ҳам ниятларига етишишни истай бошлашди. Назарларида бунинг иложи бордек эди.

— Ҳой қизча, бери келчи, — чақирди улардан бири ўйнаб юрган В. исмли 13 ёшли қизчани имлаб. — Ҳов анаву домдан танишимизни чақириб бермайсанми. Айтасану қайтасан. Юр.

Қизча ишониб-ишонқирамай, йигитларнинг раъйига юрди. Ҳовлининг бир чети... У ёғи гаражлар... Қизча ниманидир сезгандек, тайсаллай бошлади. Маст йигитларнинг афтига қараб баттар қўрқаётганди. Ниҳоят, «Бормайман» деди ва қочишга тушди.

Алдоқчилардан бири уни қувиб, бир зумда ушлаб олди ва гаражнинг деворига бошини уч-тўрт қаттиқ урди. Қизча ҳушидан кетди. Уларга айнан шу керак эди. Уни дарҳол кўтаришиб, Абай кўчасидаги 15-уйга олиб киришди. Ҳовли қаровсиз, кимсасиз. Ётиб-туриш учун шароит бор. Шунда ваҳшийлашган муртадлар ҳушига аранг келган қизчани каравотга ётқизишиб, ечинтиришди...

Бу камлик қилаётганди. Яна бир «қурбонлиқ» зарур эди. Ўша ҳовлига чиқишди. Ҳеч нарсадан бехабар 15 ёшли З. исмли қизчани ҳам эски усулда алдашди ва бир четга олиб ўтиб, қўрқитиб, уриб, ўша машъум уйга олиб киришди.... Номуси топталаётган қизчанинг оғзи қонаб кетганди. Ноилож сув сўрай бошлади. «Хўжайинлар» унга вино ичириша бошлашди. Ўлдираман деб қўрқитишди...

Кун ботган, болалар аллақачон уй-уйларига кириб кетишган. Бироқ икки хонадонда безовталик бошланганди. Болалар қани? Ҳеч кимса бу саволга аниқ жавоб беролмасди. Қидир-қидир бошланди. Ниҳоят қизчалари ақлу ҳуши йўқолган аҳволда топилди... Кимсасиз хонада бўш шишалар, папирос қолдиқлари, нам тўшаклар... У ёғини тасвирлаш қийин.

Юқоридаги воқеани бизга Қувасой шаҳар прокурори, 1-даражали юрист Исоқжон Ҳамдамов қандай юз берган бўлса шундайича, оширмай-туширмай ҳикоя қилиб берди. Баданлар жимирлаб кетди. Одамлик сиёҳини йўқотган бу муртад кимсаларга нисбатан қаҳру ғазабимиз бениҳоя ошди. Ва мазкур воқеа тафсилотини, у билан боғлиқ ҳолатларни, хулоса ва мулоҳазаларни сиз, азиз ўқувчилар билан баҳам кўришга қарор қилдик. Шу мақсадда прокурорни суҳбатга чорладик.

— Исоқжон Ҳамдамович, сиз прокурор сифатида бу жиноий ишнинг тергов жараёнидан тортиб суд жараёнигача қадар кузатиб, назорат қилиб тургансиз. Жиноятчилар кимлар ва улар қандай ушланди?

— Ушбу иш 1992 йил 30 октябрда фуқаро Ю. К.нинг берган аризасига кўра Ўзбекистон Республикаси ЖМ 94-моддасининг 4-қисми билан қўзғатилганди. Маълум бўлишича, жиноятчилар Қувасой шаҳар «Мўян» давлат хўжалиги территориясида яшовчи, чинни буюмлар корхонасида ишловчи Воҳид Исаев ва шу шаҳарнинг Иброҳимов кўчасидаги 10-уйда яшовчи Раҳмат Аминжоновлар экан.

Дарҳақиқат, қизчалар, уларнинг ота-оналари бу жиноятчиларнинг бирортасини танимасди. Бироқ қизчалардан бири Воҳиднинг исмини ёдида сақлаб қолган экан. Биз шаҳар ички ишлар бўлимининг паспорт столига мурожаат қилиб, айнан Воҳид исмли йигитларнинг фотосуратларини таниб олиши учун қизчаларга кўрсатдик. Улар Исаевни танишди. Р. Аминжоновни эса Бешариқ туманидан бир лўли аёлникида яширинча яшаб юрганида ушлаб келдик.

— Гапнинг очиғи, бу воқеа мусулмон кишиси, умуман инсон учун доғ. Сабаби нимада деб ўйлайсиз?

— Сабаби — ичкилик, гиёҳвандлик. Қолаверса, Р. Аминжонов анчадан буён ишламай юрган. Улар ичиб олишиб, кўнгилга келган ишни қилса бўлаверади, деган ақида билан юришган. Бундай кимсаларга нисбатан асло шафқат қилиб бўлмайди. Шуниям таъкидламоқчиманки, улар ичкилик ичиб, наша чекиб юрганликларига нисбатан ҳеч ким муносабат билдирмаган. Лоқайдлик қилишган. Суднинг қора курсисига ўтирганларида эса «Яхши ишчи, намунали ота эди» қабилидаги тавсифномаларни рўкач қилишган. Воҳид Исаевни суд қилиш жараёнида чинни буюмлар ишлаб чиқариш корхонасининг лой тайёрлаш цехи бошлиғи Акбар Зокиров имзоси билан юқорида айтилган фазилатларга эга тавсифнома ўқиб эшиттирилди. Аслида бу ёлғон-ку! Шу ўринда савол туғилади: хўш, цех бошлиғи Воҳиднинг қилмишларини, ишдан кейинги хулқ-атворини билмасмиди? Биларди. Лекин бу ерда битта одатий ҳол борки, у одамгарчилик қилиш деган ибора билан хаспўшланади: «Шу йигит қамалиб кетяпти, ёрдам берайлик» деган. Хайриятки, у яшайдиган маҳалла қўмитаси, қишлоқ кенгаши бу ишга қўл урмади. Чунки улар Воҳиднинг аслида қандай одамлигини жуда яхши билишади. Бироқ улар ҳам ўз вақтида маҳалладош сифатида унга таъсирларини ўтказишмаганлари учун ҳам айбдордирлар.

— Пировардида суд қандай ҳукм чиқарди?

— Ҳар иккови ҳам жазо муддатларини махсус кучайтирилган режимли ахлоқ тузатиш колонияларида ўтайди. Вилоят суди аъзоси К. Толибов раислигида ўтган бу судлов ишида жиноят ишининг барча ҳолатларига ҳаққонийлича баҳо берилди.

— Мана, суд бўлиб ўтибди. Ҳукм чиқарилибди. Хулосаларингиз қандай?

— Хулосаларга келсак, уни яна тергов жараёнларидан излашга тўғри келади. Масалан, Воҳид Исаев илгари юқоридагидек ишлар учун икки бор жиноий жавобгарликдан қутулиб қолган. Аниқланишича, у ўз хотинини ҳам аввал номусига тегиб, сўнг олган экан. Уйлангандан кейин эса доимий равишда спиртли ичимлик истеъмол қилиб юрган. Гиёҳвандлик билан машғул бўлган.

Аминжоновнинг тақдири эса бироз бошқачароқ. Унинг ота-онаси йўқ. Ҳеч қаерда ишламайди. Акасининг гувоҳлик беришича, жиноят содир қилишидан 5—6 кун аввал укасини кўрган, нега ишламай юрганини суриштиргану ўз йўлига кетаверган. Энди ўйланг, уйланмаган, назоратсиз, такасалтанг йигит нима ишлар қилиши мумкин? Албатта, бемаъни йўлларга киради.

Ўша машъум воқеа содир бўлган Абай кўчасидаги 15-уй хусусида. Унинг эгаси Ғани Олимов уйни сотиб олгану яшамаган. Қаровсиз қолдирган. Жиноятчилар эса бундан хабардор бўлишган. Гувоҳ Халиловнинг айтишича, у бир гуруҳ дўстлари билан ҳовлида суҳбатлашиб ўтирганида, Аминжонов вино сўраб борган. Натижада у 2 шиша винони пул ишлаб олиш ниятида 80 сўмдан сотган. Бошқа бир гувоҳ Бадалбоев эса жиноятчиларнинг илтимосига биноан 15-уй хонасини ёритиш учун бир дона лампочка берган. Ичкилик учун тамадди ҳам олиб бермоқчи бўлган-у отаси борлиги учун қўрққан. Жиноятчиларнинг қаровсиз ётган 15-уйга кириб-чиқиб юришганини мазкур шахслар кўришган. Бошқалар ҳам кўрганлиги табиий. Бироқ ҳеч ким «Хўш, бу бегона кимсалар бегона уйда нима қилишяпти?» деб ўйлаб кўрмаган. Шунингдек, В. исмли 13 ёшли қизчани ҳовлида қувлашганини, ушлаб олганликларини чор-атрофдаги одамларнинг кўрмай қолиши сира мумкин эмас. Аммо терговда «Кўрмаганмиз» деб осон қутулишди, кечки пайтларда кўп қаватли уйларнинг ҳовлилари доимо гавжум бўлади-ку!

Хуллас, одамлар орасида лоқайдлари анчагина. Энг аввало, ўз тинчларини ўйлашади. Тескари қараб кетаверишади.

Республикамиз мустақилликка эришиб, қадриятларимиз тикланаётгани, маҳалла урф-одатлари жойига келтирилаётгани кўнгилдагидек иш бўляпти. Чунки маҳаллаларимизда, қадриятларимизда ҳикмат кўп. Айниқса, бола тарбияси масаласида бу ниҳоятда муҳим саналади. Шундай экан, одамларга мурожаат қилиб айтмоқчиманки, ҳар биримиз фарзандларимизни, яқинларимизни, таниш-билишларимизнинг нима ишлар билан машғулликларидан огоҳ бўлиб турсак, зарарли одатларга берилишларининг олдини олсак. Шунда кўплаб жиноятларнинг пайи қирқиларди.

Хайриятки, Президентимиз Ислом Каримовнинг ташаббуси билан жиноятчиликнинг остига сув кетди. Вилоятимизда эса вилоят ҳокими Исломов ва вилоят ҳокимининг биринчи ўринбосари, тажрибали ҳуқуқшунос Мухторовлар раҳбарлиги остида ҳуқуқ-тартибот идоралари фаолиятини мувофиқлаштирувчи кенгаш жойларда жиноятчиликка қарши кураш юзасидан кенг миқёсдаги тадбирларни амалга оширмоқда.

Мана шу маълум воқеа бўлиб ўтганига ҳам ярим йилдан ошди. Лекин Қувасойда, унинг атрофидаги миш-мишлар ҳалигача тинганини йўқ эди. Фақат бутун жумҳуриятимиз бўйлаб жиноятчилик, корупция, таъмагирлик сингари иллатларга қарши кенг фронтда кураш олиб борилаётганлиги, жиноятчилар оёғи остида ер ёнаётганлиги туфайли ҳам одамларда осойишталик, тинчлик, омонлик кунларига, ҳар қандай жиноят жазосиз қолмаслигига ишонч пайдо бўлмоқда. Бу мустақил республикамизнинг эртанги истиқболи, янада гуллаб-яшнаши, тинч-тотувлиги учун муҳим кафолат, деб ҳисоблайман.

— Қизиқарли, мунозарали суҳбатингиз учун раҳмат.

Суҳбатдошлар:
Қодирали АҲМАД,
«Олтин водий» газетасининг ходими.
Набижон СОБИР,
«Халқ сўзи»нинг ўз мухбири.

ЎЗБЕК ПОЛВОНИНИНГ НЕМИС ФАРЗАНДЛАРИ

Дор ўйини санъати аслида Фарғона водийсида ривож топган. Бироқ Самарқандда ҳам бу қадимий ўйинни қадрловчи, унга меҳр қўйган кишилар йўқ эмас. Челаклик Абдумурод Эргашев бошлиқ оилавий дорбозлар гуруҳи аъзолари ана шундай санъаткорлар сирасига киради. Лекин вилоятда ягона бўлган бу гуруҳнинг шуҳрати кейинги пайтда бироз сўниб қолганини кўпчиликда хавотир уйғотаётган эди. Абди Полвон (халқ уни шундай деб атайди) ҳақида ҳар хил гап-сўзлар қулоққа чалина бошлади, биров ундай деди, бошқаси бундай деди. Шундай пайтда оилавий гуруҳ яна мўъжиза кўрсата бошлагани маълум бўлди.

— Орият кучли экан, — дейди Абди Полвон. — Йигирма йил халқ хизматида бўлдик.

Лекин Наврўз байрами ва Рўза ҳайити тантаналарида санъатимизни намойиш эта олмадик. Бунга бир томоша пайтида шикастланганим сабаб бўлди. Тақдир зарбаларига бардош бермоқликдан бошқа илож йўқ экан. Лекин қорнимга эмас, қадримга йиғлайман, деган гап бор. Ётиб қолганимни эшитган бўлсалар-да, вилоят маданият бошқармаси раҳбарлари, бизга мутасадди Самарқанд шаҳар маданият ва истироҳат боғи жамоаси хуш айёмлар дорбозларсиз қандай ўтиши ҳақида ўйлаб ҳам кўрмади. Буниси майли. Лоақал кўнгил сўраб йўқламаганлари оғир ботди, дилим ранжиди. Қаранг, яратганнинг ўзи мадад бердими, гўё ғойибдан бир куч пайдо бўлдию қўлингга лангарни ол, деди...

Шу тариқа Абди Полвон рафиқаси Гулчеҳра, фарзандлари — Турсунали, Илҳом, Шаҳноза ва тўрт ёшли Икром, асраб олган тўнғич ўғиллари — Ҳасан-Ҳусанни етаклаб томошабинларга яна пешвоз чиқди.

Дарвоқе, Ҳасан ва Ҳусан ҳақида. Абди полвон уларни уйига бошлаб келганига, мана, ўн уч йил бўлибди. Ўшанда норасидаларнинг эшикма-эшик юришини истамади. Натижада онаси рус, отаси немис миллатига мансуб болалар унинг оиласи бағрида ўсиб-улғайди. Абдумурод ака элга ош бериб, уларнинг суннат тўйларини ўтказди.

— Умр — оқар сув экан, — дейди А. Эргашев. — Ҳозир иккаласи ҳам йигирма ёшга қадам қўйди. Худога шукр, одобию санъати барчага манзур. Яқинда Ҳасан-Ҳусанимизни ўзбек қизларига унаштириб қўйдик. 22 апрелда элни қўшалоқ никоҳ кечасига таклиф этиш ниятимиз бор. Тўйда азиз меҳмонлар қанча кўп бўлса, ўзимизни шу қадар бахтиёр ҳис этамиз. Мана, синглим Мавлуда журъат этиб, қутлуғ маъракамизга республикамиз Президенти муҳтарам Ислом Каримовни таклиф этибди. Синглимнинг бу ишидан беҳад қувондим. Бироқ эл-юрт ташвиши билан банд катта раҳбар, улуғ инсон вақт топиб бизнинг тўйга кела олармикан, деган андиша ҳам йўқ эмас.

Ҳа, Абди Полвон бағрикенг, қалби дарё инсон. У ёш авлодни қадимий санъат билан ошно этиш, унга меҳр уйғотиш, ўзбек дорбозчилиги шуҳратига шуҳрат қўшиш иштиёқида яшамоқда...

Ҳ. ШУКУРОВ.
(ЎзА).

ЭЪЛОН

THE FREEDOM SUPPORT ACT GRADUATE FELLOWSHIP PROGRAM OPPORTUNITIES FOR GRADUATE STUDY IN THE USA

The Government of the United States of America and the American Embassies announce the Freedom Support Act (FSA) Graduate Fellowship Program, which will provide:

115 Fellowships, one year or two years in lenght, for graduate study in the USA, some of which may lead to a degree or certificate from a U.S. institution.

Fields:

Education Administration	**Public Policy**
Business Administration	**Economics**
Law	**Public Administration**

Competition for the Freedom Support Act Graduate Fellowship Program is merit-based and open. Anyone meeting the criteria below is eligible to apply. Individuals who applied for the 1993 Edmund S. Muskie Fellowship Program or the 1992 Benjamin Franklin Fellowship Program will automatically be considered for the Freedom Support Program and do not need to submit an FSA application.

Applicants must be:

- *Citizens of Armenia, Azerbaijan, Belarus, Georgia, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Moldova, Russian, Tajikistan, Turkmenistan, Ukraine, or Uzbekistan*
- *Lacking funding for study in the United States*
- *Under the age of forty (40)*
- *Holders of an undergraduate degree (five-year program) with good academic standing*
- *Proficient in written and spoken English at the time of application*
- *Able to demonstrate professional aptitude and leadership potential in their field of specialization*
- *Able to begin study in the United States in August 1993.*

● Participation in the FSA Graduate Fellowship Program is contingent upon the ability to receive and maintain a U.S. visa.

Spouses of U.S citizens, individuals currently enrolled in academic programs in the U.S., persons residing, working, or earning a living in the United States, or individuals who have applied for an immigrant visa or political asylum to any country are not eligible.

The Freedom Support Act Graduate Fellowship Program does not discriminate on the basis of race, color, sex, religion, national and ethnic origin, handicap, or disability.

Support for the FSA Graduate Fellowship Program is provided by the United States Information Agency.

The program is administered by:
American Council of Teachers of Russian/American Council for Collaboration in Education and Language Study (ACTR/ACCELS)
International Research & Exchange Board (IREX)
Soros Foundation

Further information and applications are available from the following office:
FSA Fellowship Program
Ul. Furkat 1
5th floor, room 7
700027 Tashkent, Uzbekistan
Telephone: 45-23-48

Completed applications for the 1993 Freedom Support Act Graduate Fellowship Program must be received by the above office by May 10, 1993

«Халқ сўзи» редакцияси жамоаси газета ходимлари Гулнора ва Гулсара Қўчқороваларга жиянлари **САРДОР**нинг бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради, марҳумнинг ота-оналари, қариндош-уруғларига сабру қаноат тилайди.

СПОРТ МАЙДОНЛАРИДА

ГИМНАСТИКА

АНГЛИЯНИНГ Бирмингем шаҳрида навбатдаги жаҳон чемпионати бўлиб ўтди. Ҳамюрт спортчиларимиз биринчи марта Ўзбекистон шарафини ҳимоя қилдилар. Тошкентлик Оксана Чусовитина бошқа юртдошларига нисбатан муваффақиятли қатнашди. У жаҳон чемпионатининг бронза медали соҳибаси бўлди.

ШОҲМОТ

ШУ КУНЛАРДА Дортмунд шаҳрида халқаро супертурнир давом этмоқда. Таниқли гроссмейстер Георгий Аъзамовдан сўнг бундай йирик халқаро мусобақага ҳамюртимиз Григорий Серпер таклиф этилди. У мусобақа олдидан 2590 рейтинг кўрсаткичга эга бўлди.

Учинчи партияда Россия шоҳмотчиси Крамникдан мағлубиятга учраган юртдошимиз гроссмейстер Серпер, тўртинчи партияда муваффақиятли ўйнаб АҚШ шоҳмотчиси Камскийни мағлуб этди.

Тўрт турдан сўнг Карпов ихтиёрида уч, Крамник ва Лутцда (Германия) икки ярим, Лотье ва Камскийда икки, Серпер ва Лобронда (Германия) бир ярим, Долматовда (Россия) бир очко бор.

ФУТБОЛ

ОСИЁ зонасига кирувчи мамлакатлар терма жамоалари жаҳон чемпионатининг саралаш учрашувларида қатнашдилар. «Ғ» гуруҳда учта учрашув бўлиб, унда қуйидаги натижалар қайд этилди: Япония—Шри-Ланка — 5:0, БАА — Таиланд — 1:0, Бангладеш — БАА — 0:1. Гуруҳда Япония ва Бирлашган Араб Амирлиги терма жамоалари учтадан ғалаба қилиб пешқадамлик қиляпти.

Европа зонасида ҳам олтита учрашув бўлиб ўтди. Люксембург — Россия — 0:4, Италия — Эстония — 2:0, Дания — Латвия — 2:0, Литва — Албания — 3:1, Руминия — Кипр — 2:1, Австрия — Болгария — 3:1.

ҚЎЛ ТЎПИ

АВСТРИЯНИНГ «Хиробанка» жамоаси қизлари бу йил қаторасига еттинчи марта Европа чемпионлари кубоги финалига йўлланма олишди. Улар финалда уч марта ғолиб чиқиб (1989,

1990, 1992 йиллар), уч марта мағлубиятга учраган эди. Эндиги финал «Хиробанка» учун ғоят муҳимдир. Қани кўрамиз, улар 9 ва 16 май кунлари Венгрия чемпиони «Вашаш»ни мағлуб эта олармикин?

САМБО

ТОШКЕНТДА 13 апрель куни бошланган самбо бўйича Ўзбекистон биринчи чемпионати якунланди. Мусобақада республикамизнинг 190 кучли самбочиси иштирок этди. Бу биринчилик Осиё кубоги (Олма-ота, 1993 йил, июль), Жаҳон кубоги (Львов, 1993 йил, сентябрь) ва жаҳон чемпионати (Омск , 1993 йил, ноябрь) олдидан ўзига хос кўрик вазифасини ўтади. 48 килограммгача вазнлилар баҳсида самарқандлик Ф. Хўжанов ғолиб чиқди. Шунингдек, И. Пискарёв (Тошкент) — 52 кг, Ж. Фармонов (Тошкент) — 57 кг, С. Юсупов (Хоразм) — 62 кг, О. Маъмуров (Тошкент вилояти) — 68 кг, А. Холтобин (Тошкент) — 74 кг, О. Бучинцев (Тошкент) — 82 кг, Ш. Хўжаев (Бухоро) — 90 кг, В. Елистратов (Тошкент) — 100 килограммгача вазнлилар беллашуви якунига кўра Ўзбекистон чемпиони бўлишди. Энг оғир вазнлилар баҳсида бухоролик М. Муҳамедовга тенг келадигани топилмади. Энди Ўзбекистон кубоги учун мусобақалар сентябрь ойида Бухоро вилоятининг «Маданият» жамоа хўжалигида бўлиб ўтади.

ТЕННИС

ПОЙТАХТИМИЗДА Халқаро теннис Федерациясининг қарори билан ўтказилаётган ўсмирлар XIII халқаро мусобақаси якунланди. Ҳамюртларимиз билан бирга Австрия, Польша, Эрон, Россия, Беларус, Молдова, Озарбайжон, Қозоғистон, Қирғизистон ва Тожикистондан келган спортчилар ўзаро куч синашдилар.

Ўғил болалар баҳсида Ўзбекистон ёш теннисчилари аввалига фаол қатнашиб, уч киши кучли саккизликдан жой олишга муваффақ бўлган эди. Лекин 18 апрель куни «Динамо» теннис майдонида ўтказилган финал учрашувларида ҳамюртларимиздан фақат Темур Ғаниев учинчи ўрингача етиб келди. Австриялик Маркос Хипфл биринчи, Юрий Горбан (Молдова) иккинчи ўринни эгаллади.

Қизлар баҳсида Олма-ота теннисчиси Татьяна Бабинага тенг келадиган бўлмади. Ҳамюртимиз Алиса Артёмьева фахрли иккинчи ўринни олди. Учинчи ўрин Надежда Матюкка (Беларусь) насиб этди.

Расул ЖУМАЕВ.

* * *

СУРАТДА: теннис бўйича Тошкент халқаро учрашувидан лавҳа.

А. МАДАМИНОВ олган сурат.

БУХОРО ЯНГИЛИКЛАРИ

НОГИРОНЛАРНИНГ ҲОМИЙЛАРИ БОР

БУХОРОДА ногирон болалар саломатлигини тиклаш маркази очилди.

Энди бундай болалар шифохонама-шифохона юришмайди. Марказ уларни даволаб, ҳол-аҳволидан хабар олиб туради.

Саломатлик марказига вилоят соғлиқни сақлаш бўлими, «Бухоро ҳақиқати», «Бухарские известия» газеталари, «Интерагро» ташқи иқтисодий алоқалар ассоциацияси ҳамда Ибн Сино врачлар ассоциацияси муассислик қилмоқда.

ШАҲИДЛАР НОМИ АБАДИЙ

ВИЛОЯТ ҳокимлиги «Хотира китоби»ни тайёрлаш ва нашр этиш ҳақида махсус қарор қабул қилди.

КИТОБГА 1941-45 йилларда жанг майдонларида ҳалок бўлган ва ҳоки поклари ўзга юртларда қолиб кетган биродарларимизнинг номлари киритилади. «Хотира китоби»ни тайёрловчи ишчи гуруҳи тузилди. Уни тайёрлаш ва чоп этиш учун 580 минг сўм маблағ ажратилди.

Албатта, бу маблағ билан иш битмайди. Шу боис ҳомийлар топиш, қўшимча маблағ йиғиш учун жамғарма очиш назарда тутилди. Хайрли ишга барча ташаббускор ижодкорлар, жонкуяр зиёлилар, фахрийлар ва фаолларни жалб этишга, китобни йилнинг охиригача нашр этишга келишиб олинди.

«АЛ-БУХОРИЙ» ФИЛЬМИ СУРАТГА ОЛИНАДИ

ШАРҚНИНГ буюк алломаси Исмоил ал-Бухорий номидаги киностудия иш бошлади.

КИНОСТУДИЯНИНГ биринчи фильми шу буюк зот шахси ва ҳаёти ҳақида бўлади. Унинг сценарийсини асли бухоролик таниқли тожик кинорежиссёри Бақо Содиқов ёзмоқда. Бизга маълум бўлишича, унга машҳур адиб Садриддин Айнийнинг ўғли — таниқли олим Камол Айний ҳам ёрдамлашяпти.

Фильмни шу йилнинг охирида суратга олишга киришилиб, 1994 йилда тугалланади. Асосий воқеалар Бухоро, Эрон, Саудия Арабистони — Маккаи Мадина ва Самарқандда лентага туширилади. Ҳозирча бош ролнинг ижроси киностудия раҳбари М. Рафиқовга таклиф қилинган. Ўйлаймизки, Қуръондан кейин иккинчи ўринда турадиган 600 минг ҳадисни тўплаб тартибга келтирган, қарийб 300 минг ҳадисни ёд билган, тарих ва ислом қонунчилиги (фиқҳ)га оид қатор асарлари билан ҳозир ҳам ислом дунёсида машҳур бўлган боболонимиз тимсоли кам-кўстсиз яратилади. Фильм ижодкорлари бунинг масъулиятини ҳис қилмоқлари лозим.

М. ОТАБОЙ,
«Халқ сўзи» мухбири.

(Газетанинг навбатдаги сони 23 апрель, жума куни чиқади).

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

● ТЕЛЕФОНЛАР:
маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс: 64608.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамаси.

Бош муҳаррир: Анвар ЖЎРАБОЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Абдунаби БОЙҚЎЗИЕВ, Эсргап БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Эркин ВОҲИДОВ, Миракмал МИРАЛИМОВ, Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ, Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Людмила ПОРФИРЬЕВА, Қулаҳмад РИЗАЕВ, Александр ТЮРИКОВ (масъул котиб, «Народное слово»), Шавкат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Муҳамаджон ҚОРАБОЕВ, Саидаҳрор ҒУЛОМОВ.

● МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Ленинград кўчаси, 19-уй.

● Таҳририятга ҳажми 7 қоғоздан ошган материаллар қабул қилинмайди. Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Рўйхатдан ўтиш тартиб № 0001. Буюртма Г—184. 105466 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди — 23.00

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

1 2 3 4 5 6